

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 10. maaliskuuta 2022
(OR. en)

6593/22
ADD 1

Toimielinten välinen asia:
2022/0073(NLE)

COEST 100
WTO 38

EHDOTUS

Lähetäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	9. maaliskuuta 2022
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2022) 103 final – LIITE
Asia:	LIITE asiakirjaan Ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Georgian välisellä assosiaatiosopimuksella perustetussa assosiaationeuvostossa Euroopan unionin puolesta esitettävästä kannasta EU:n ja Georgian assosiaatio-ohjelman hyväksymiseen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2022) 103 final – LIITE.

Liite: COM(2022) 103 final – LIITE

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 9.3.2022
COM(2022) 103 final

ANNEX

LIITE

asiakirjaan

Ehdotus neuvoston päätökseksi

Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Georgian välisellä assosiaatiosopimuksella perustetussa assosiaationeuvostossa Euroopan unionin puolesta esitettävästä kannasta EU:n ja Georgian assosiaatio-ohjelman hyväksymiseen

LIITE

EU:N JA GEORGIAN ASSOSIAATIONEUVOSTON

SUOSITUS N:o 1/2022,

annettu ... päivänä ...kuuta 2022,

EU:n ja Georgian assosiaatio-ohjelmasta

EU:N JA GEORGIAN ASSOSIAATIONEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Georgian välisen assosiaatiosopimuksen

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Georgian välinen assosiaatiosopimus¹, jäljempänä 'sopimus', allekirjoitettiin 27 päivänä kesäkuuta 2014, ja se tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2016.
- (2) Assosiaationeuvostolla on sopimuksen 406 artiklan 1 kohdan mukaisesti valtuudet antaa suosituksia sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (3) Sopimuksen 420 artiklan 1 kohdan nojalla osapuolten on toteutettava kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet varmistaakseen sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämisen ja varmistettava, että sopimuksessa asetetut tavoitteet saavutetaan.
- (4) Assosiaationeuvoston työjärjestyksen 11 artiklassa määrätään mahdollisuudesta tehdä istuntojen välissä päätöksiä ja antaa suosituksia kirjallista menettelyä noudattaen, jos molemmat osapuolet niin sopivat.
- (5) Unioni ja Georgia ovat sopineet lujittavansa kumppanuuttaan sopimalla vuosiksi 2021–2027 painopisteet, jotka koskevat yhteistyötä sopimuksessa asetettujen poliittisen assosiaation ja taloudellisen yhdentymisen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (6) Sopimuksen osapuolet ovat sopineet EU:n ja Georgian assosiaatio-ohjelman tekstistä, jolla tuetaan sopimuksen täytäntöönpanoa ja keskitetään yhteistyö yhdessä määriteltuihin yhteisiin etuihin,

---

¹ EUVL L 261, 30.8.2014, s. 4.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

1 artikla

Assosiaationeuvosto suosittaa, että osapuolet toteuttavat EU:n ja Georgian assosiaatio-ohjelman sellaisena kuin se on liitteessä.

2 artikla

Vuosiksi 2021–2027 hyväksyttävä EU:n ja Georgian assosiaatio-ohjelma, sellaisena kuin se on liitteessä, korvaa 6 päivänä marraskuuta 2017 hyväksytyn EU:n ja Georgian assosiaatio-ohjelman.

3 artikla

Tämä suositus tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Tbilisissä [...] päivänä [...]kuuta [...].

Assosiaationeuvoston puolesta

Puheenjohtaja

LIITE

2021–2027

EUROOPAN UNIONIN

JA

GEORGIAN

ASSOSIAATIO-OHJELMA

Sisällysluettelo

Johdanto

1. Periaatteet, välineet ja resurssit assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanemiseksi
2. Assosiaatio-ohjelman painopisteet

A. Toiminnan keskeiset painopisteet

1. *Selviytymiskykyiset, kestävät ja yhdentyneet taloudet*
2. *Vastuulliset instituutiot, oikeusvaltioperiaate ja turvallisuus*
3. *Ympäristö- ja ilmastokestävyys*
4. *Kestävä digitaalinen siirtymä*
5. *Selviytymiskykyiset, oikeudenmukaiset ja osallistavat yhteiskunnat*
6. *Ulko- ja turvallisuuspolitiikka*

B. Assosiaatio-ohjelman lyhyen ja pitkän aikavälin painopisteet

1. *Demokratia, ihmisoikeudet ja hyvä hallintotapa*
2. *Ulko- ja turvallisuuspolitiikka*
3. *Oikeus, vapaus ja turvallisuus*
4. *Kauppa ja kaupan liitännäistoimenpiteet*
5. *Taloudellinen ja alakohtainen yhteistyö*
6. *Liitettävyys, energia, ympäristö, ilmastotoimet ja pelastuspalvelu*
7. *Liikkuvuus ja ihmisten väliset yhteydet*

JOHDANTO

Euroopan unioni, sen jäsenvaltiot ja Georgia, jäljempänä 'osapuolet', allekirjoittivat 27. kesäkuuta 2014 kunnianhimoisen ja innovatiivisen assosiaatiosopimuksen, johon sisältyy pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue. Sopimukseen sisältyy sitovia, sääntöihin perustuvia määräyksiä, ja siinä määrätään tehostetusta yhteistyöstä. Pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-aluetta on sovellettu väliaikaisesti 1. syyskuuta 2014 alkaen. Assosiaatiosopimusta alettiin soveltaa kaikilta osin 1. heinäkuuta 2016, sen jälkeen kun ratifiointiprosessi oli saatettu päätökseen.

EU:n ja Georgian tämän jälkeen keskenään sopimilla assosiaatio-ohjelmilla valmistellaan ja helpotetaan assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanoa. Assosiaatio-ohjelman painopisteillä täydennetään EU:n ja Georgian vastuuta panna assosiaatiosopimuksen ja pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen määräykset kokonaisuudessaan täytäntöön. Vaikka assosiaatio-ohjelmassa keskitytään vain rajalliseen määrään painopisteitä, sillä ei ole vaikutusta sellaisen vuoropuhelun laajuuteen tai toimeksiantoon, jota käydään parhaillaan muiden merkittävien sopimusten tai itäiseen kumppanuuteen sisältyvien monenvälisten toimien mukaisesti. Assosiaatio-ohjelma ei myöskään vaikuta assosiaatiosopimuksessa / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen osalta sen voimaantulon jälkeen tehtyjen sitoumusten täytäntöönpanoon, ja se tukee dynaamisen lähentämisen periaatetta.

Lisäksi Georgian kansalaiset, joilla on biometrinen passi, ovat olleet 28. maaliskuuta 2017 lähtien oikeutettuja matkustamaan ilman viisumia Schengen-maihin¹. Tämä on lisännyt merkittävästi liikkuvuutta ja ihmisten välisiä molemminpuolisia yhteyksiä turvallisessa ja hyvin hallinnoidussa ympäristössä. Näin ollen tämän päivitetyn assosiaatio-ohjelman tavoitteena on myös varmistaa, että viisumivapaan matkustamisen edellytykset täyttyvät jatkuvasti viisumivapautta koskevan prosessin puitteissa tehtyjen sitoumusten ja komission viisumivapauden keskeyttämismekanismien säännöllisissä raporteissa antamien suositusten mukaisesti. Maahanmuuttoon liittyvien kysymysten käsittely muun muassa laittoman muuttoliikkeen, Georgian kansalaisten tekemien perusteettomien turvapaikkahakemusten sekä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvien haasteiden aloilla on edelleen EU:n ja Georgian välisen yhteistyön tärkeä painopiste viisumivapauden yhteydessä. Laillisen maahanmuuton keinojen helpottamista voitaisiin tutkia tarkemmin.

Tällä asiakirjalla päivitetään vuosiksi 2017–2020 laadittua assosiaatio-ohjelmaa, muutetaan sen painotusta ja määritetään uudet painopisteet, jotka koskevat yhteistyötä assosiaatiosopimuksessa vuosiksi 2021–2027 asetettujen poliittisen assosiaation ja taloudellisen yhdentymisen tavoitteiden saavuttamiseksi. Asiakirjassa erotetaan toisistaan lyhyen aikavälin painopisteet (joiden olisi toteuduttava tai joiden osalta olisi edistytävä merkittävästi 3–4 vuoden kuluessa) ja keskipitkän aikavälin painopisteet (joiden olisi toteuduttava tai joiden osalta olisi edistytävä merkittävästi seitsemän vuoden kuluessa). Assosiaationeuvosto valvoo ja seuraa assosiaatiosopimuksen soveltamista ja täytäntöönpanoa ja tarkastelee säännöllisesti sopimuksen toimintaa sen tavoitteiden kannalta assosiaatiokomitean ja assosiaatiosopimuksella perustettujen alakomiteoiden avustuksella.

Tätä assosiaatio-ohjelmaa sovelletaan sen hyväksymisestä alkaen vuoden 2027 loppuun asti. Assosiaatio-ohjelmaa voidaan muuttaa tai päivittää milloin tahansa EU:n ja Georgian assosiaationeuvoston sopimuksesta.

PERIAATTEET, VÄLINEET JA RESURSSIT ASSOSIAATIO-OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANEMISEKSI

Tämän assosiaatio-ohjelman täytäntöönpano perustuu edelleen seuraaviin yhteisiin periaatteisiin:

- Assosiaatio-ohjelmaan kuuluvat toimet olisi toteutettava noudattaen täysin assosiaatiosopimusta ja pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppasopimusta sen johdanto-osa mukaan luettuna.
- Assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanossa olisi noudatettava kaikilta osin avoimuuden, vastuuvollisuuden ja osallisuuden periaatteita.
- Assosiaatio-ohjelma edellyttää molempien osapuolten sitoutumista ja vuoropuhelua assosiaatioon liittyvistä uudistuksista.
- Assosiaatio-ohjelmalla pyritään saavuttamaan konkreettisia ja määriteltyjä tuloksia toteuttamalla asteittain käytännön toimenpiteitä.
- Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää tukea sovittuja painopisteitä asianmukaisin ja riittävin poliittisin ja teknisin keinoin sekä myöntämällä rahoitusta.
- Assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanoa seurataan, siitä raportoidaan vuosittain, yleinen edistyminen mukaan luettuna, ja täytäntöönpanoa arvioidaan vuosittain. Saavutettua edistymistä tarkastellaan muun muassa assosiaatiosopimuksessa edellytettyjen institutionaalisten rakenteiden yhteydessä. Myös kansalaisyhteiskuntaa kannustetaan keskittämään seurantatoimensa assosiaatio-ohjelmaan.
- Euroopan unioni tukee Georgiaa assosiaatio-ohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja painopisteiden toteuttamisessa. Se hyödyntää kaikkea käytettävissä olevaa EU:n tukea sekä asiantuntemusta, neuvontaa, parhaita käytänteitä ja taitotietoa sekä jakaa tietoja ja tukee valmiuksien kehittämistä, instituutioiden vahvistamista ja uusien tukivälineiden kehittämistä. Euroopan unioni korostaa, että EU:n tuki on sidottu uudistuksessa edistymistä koskevien yhteisesti sovittujen, tiukkojen ehtojen täyttymiseen. EU myös tekee yhteistyötä Georgian muiden kumppaneiden kanssa varmistaakseen tuen koordinoinnin niiden kanssa sekä vahvistaa koordinointia Team Europe - tuessa, jossa yhdistyvät EU:lta ja sen jäsenvaltioilta ja rahoituslaitoksilta saatavat resurssit. Assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanossa voidaan hyödyntää myös asiaankuuluvia EU:n rahoitusvälineitä. Assosiaatio-ohjelma itse ei kuitenkaan ole rahoitussuunnitelma-asiakirja eikä se korvaa osapuolten ohjelmasuunnittelua tai rahoitussuunnitelmien laatimista.

Koska assosiaatio-ohjelma on ensisijainen väline assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen täytäntöönpanossa, assosiaatio-ohjelmassa määritetyt painopisteet heijastavat myös pitkän aikavälin poliittisia tavoitteita, jotka on esitetty yhteisessä tiedonannossa *Itäisen kumppanuuden politiikka vuoden 2020 jälkeen* –

*Selviytymiskykyä parantava ja kaikkia hyödyttävä itäinen kumppanuus*² ja itäisen kumppanuuden huippukokouksen julkilausumassa³, joka muodostaa perustan vuoden 2020 jälkeisille itäisen kumppanuuden painopisteille. Nämä painopisteet tukevat EU:n apua Georgialle, kuten naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineessä (NDICI) ja vastaavissa vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevissa ohjelma-asiakirjoissa esitetään. EU voi myös antaa tukea muista EU:n välineistä. Tuen antamisessa noudatetaan kaikilta osin EU:n ulkoisen avun täytäntöönpanosääntöjä ja -menettelyjä.

ASSOSIAATIO-OHJELMAN PAINOPISTEET

EU ja Georgia pitävät assosiaatiosopimuksen ja assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanoa keskeisinä painopisteinä yhdessä sopimiensa yhteisten arvojen ja periaatteiden lujittamiseksi ja edistämiseksi. Assosiaatiosopimuksessa määrätään poliittisen assosiaation ja taloudellisen yhdentymisen vauhdittamisesta Euroopan unionin kanssa.

Assosiaatiosopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Georgia on ottanut edistysaskelia ja toteuttanut merkittäviä uudistuksia, joilla pyritään sopimuksen tehokkaaseen täytäntöönpanoon. Molemmat osapuolet tunnustavat edistymisen, jota Georgia on saavuttanut syventäessään poliittista assosiaatiota ja taloudellista yhdentymistä EU:n kanssa, ja toistavat, että olennainen ja kestävä edistyminen edellyttää vielä lisää toimia, jotta kansalaiset saavat täyden hyödyn EU:n ja Georgian assosiaatiosopimuksesta.

Georgian demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan ohjelman edistäminen kunnianhimoisilla poliittisilla, oikeudellisilla ja korruption vastaisilla uudistuksilla laajassa ja osallistavassa prosessissa on keskeistä EU:n ja Georgian väliselle yhteistyölle tämän assosiaatio-ohjelman voimassaoloaikana.

Assosiaatiosopimuksen ja siihen kuuluvan pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen tehokas täytäntöönpano, joka liittyy sääntelyn lähentämistä ja sen edellyttämien uudistusten toteuttamista koskevaan laajempaan prosessiin, edistää edellytysten luomista vahvistetuille talous- ja kauppasuhteille EU:n kanssa, mikä johtaa Georgian asteittaiseen syvempään taloudelliseen yhdentymiseen Euroopan unionin sisämarkkinoihin assosiaatiosopimuksen tavoitteiden mukaisesti.

EU toistaa vankan tukensa Georgian suvereniteetille ja alueelliselle koskemattomuudelle sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä, mukaan lukien EU:n tunnustamattomuus- ja lähentymispolitiikka Georgiassa, sekä vankan sitoutumisensa rauhan, vakauden ja konfliktinratkaisun edistämiseen Georgiassa. Lisäksi EU tunnustaa Georgian merkittävän panoksen EU:n yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan muun muassa EU:n johtamiin kriisinhallintaoperaatioihin osallistumisen kautta. EU on valmis jatkamaan yhteistyötään Georgian kanssa turvallisuuteen liittyvissä asioissa voidakseen toteuttaa strategiset prioriteettinsa naapurustossa.

EU:n ja Georgian muun muassa itäisen kumppanuuden puitteissa tehtävän yhteistyön tavoitteena on myös tukea monien maailmanlaajuisten poliittisten tavoitteiden toteuttamista,

---

2 JOIN(2020) 7.

3 <https://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2021/12/15/eastern-partnership-summit-joint-declaration/>

muun muassa Pariisin ilmastopöytäkirjasta sekä YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaa ja sen seitsemäätoista kestävän kehityksen tavoitetta, joihin molemmat osapuolet ovat sitoutuneet. Yhteistyö vahvistaa sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä ja edistää toimia, joiden tavoitteena on vahvempi EU maailmannäyttämöllä.

Tässä yhteydessä olisi käsiteltävä ensisijaisesti seuraavia uudistuksia:

A. Toiminnan keskeiset painopisteet

1. Selviytymiskykyiset, kestävät ja yhdentyneet taloudet

1.1 Taloudellinen kehitys, liiketoiminta- ja investointiympäristö

Osapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen talouskehitystä ja Georgian ja EU:n välistä taloudellista yhdentymistä Georgian kansalaisten hyödyksi ja heidän hyvinvointinsa edistämiseksi. Näin vähennetään sosioekonomista ja koulutukseen liittyvää eriarvoisuutta, parannetaan työoloja ja varmistetaan samalla asteittainen hiilestä irtautuminen ja ilmastoneutraali talous. Olosuhteet huomioon ottaen on olennaisen tärkeää puuttua covid-19-pandemian sosioekonomisiin seurauksiin ja samalla parantaa lyhyen ja pitkän aikavälin palautumiskykyä. Tämän pitäisi näkyä pyrkimyksinä varmistaa, että covid-19-kriisistä elpyminen tapahtuu ympäristöystävällisesti ja että ympäristö- ja ilmastotavoitteet saavutetaan. Työsuojelun tukeminen ja ihmisarvoisen työn edistäminen ovat myös kriittisiä tekijöitä kestävän ja tasapuolisen elpymisen kannalta.

Eniten huomiota kiinnitetään liiketoiminta- ja investointiympäristön parantamiseen sekä tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseen kaikille yrittäjille oikeusvaltioperiaatteen, oikeusvarmuuden ja jatkuvien korruptionvastaisten toimien avulla. Tähän sisältyy myös yritysten välisen sovittelun kehittäminen edelleen ja tuomioistuinten päätösten täytäntöönpano. On tärkeää varmistaa suora tuki pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille) muun muassa pk-yrityksiä koskevan strategian täytäntöönpanon kautta, edistää yrittäjyyttä (myös naisten ja nuorten yrittäjyyttä), varmistaa rahoituksen saanti ja vahvistaa osuuskuntia Georgian maaseutualueilla. Uuden maataloutta ja maaseudun kehittämistä kaudella 2021–2027 koskevan strategian täytäntöönpano edistää tehokkaiden arvoketjujen kehittämistä, parantaa maaseutualueiden työllisyyttä ja tukee pk-yrityksiä niiden kilpailukykyyn parantamisessa sellaisilla valituilla aloilla, joilla on paljon vientiarvoa. Tämä edistää myös talouden kansainvälistymistä ja yhdentymistä EU:n arvoketjuihin. Yhtenäiseen euromaksualueeseen liittymistä edistävä työ on keskeinen osa taloudellisen yhteistyön ohjelmaa ja tarjoaa merkittävän kannustimen yrityksille ja konkreettisen hyödyn Georgian väestölle. Aluekehityspolitiikan täytäntöönpano edistää tasapainoisempaa aluekehitystä, kaventaa eroja ja luo uusia painopisteitä Tbilisin ja Batumin lisäksi.

Samalla on tärkeää jatkaa vahvan talouden- ja varainhoidon menestyksekkäällä tiellä, jotta voidaan varmistaa talouden ja rahoituksen vakaus ja jatkaa rahoitusalan nykyaikaistamista esimerkiksi pankkialan uudistuksen, pääomamarkkinoiden edistämisen ja mikroluottojen kehittämisen avulla.

Sääntelyn lähentäminen edelleen EU:n normeihin on tärkeää, jotta pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen sitoumusten kattavassa täytäntöönpanossa voidaan edetä, mikä on edellytys Georgian ja EU:n väliselle taloudelliselle yhdentymiselle. Erityistä huomiota

kiinnitetään teknisten määräysten täytäntöönpanoon, markkinavalvontaan, terveys- ja kasvisuojelutoimiin, mukaan lukien elintarvikkeiden turvallisuus, ja yhdenmukaistamiseen eurooppalaisten standardien kanssa. Tulliyhteistyön strategisten puitteiden ja teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpano sekä maantieteellisistä merkinnöistä annetun lain täytäntöönpano kaikilta osin ovat keskeisiä kaupankäynnin lisäämisen kannalta.

Osapuolet tiedostavat assosioituneiden kumppaneiden kolmikon aloitteen EU:n kanssa tehtävän yhteistyön tehostamiseksi ja panevat merkille niiden välisen koordinoinnin lisäämisen assosiaatiosopimusten ja pitkälle menevien ja laaja-alaisten vapaakauppa-alueiden täytäntöönpanoon liittyvissä yhteistä etua koskevissa asioissa sekä itäisen kumppanuuden puitteissa tehtävässä yhteistyössä.

1.2 Liitettävyyden vahvistaminen

Osapuolet tekevät yhteistyötä vahvistaakseen EU:n ja Georgian välistä liitettävyyttä (liikenne-, energia- ja digitaalialalla) erityisesti Mustanmeren kautta.

Liikenteen alalla ne toteuttavat molempia osapuolia hyödyttäviä strategisia hankkeita muun muassa itäisen kumppanuuden puitteissa, täydentävät asteittain laajennettua alustavaa TEN-T-verkkoa ja edistävät multimodaalisia liikennratkaisuja. Ne tekevät myös yhteistyötä EU:n säännösten täytäntöönpanemiseksi kaikissa liikennemuodoissa (lento-, tie-, meri- ja rautatieliikenne). Tavoitteena on kehittää fyysisiä yhteyksiä sekä asiaan liittyviä standardeja ja sääntelyyn ja turvallisuuteen liittyviä näkökohtia (erityisesti liikenneturvallisuutta) ja samalla edistää intensiivisempää keskittymistä ympäristöystävällisiin liikennratkaisuihin.

On ratkaisevan tärkeää panna täytäntöön sitoumukset, jotka johtuvat Georgian liittymisestä energiayhteisön osapuoleksi, erityisesti uudistamalla sääntelyä ja investoimalla energiaturvallisuuteen ja energiatehokkuuteen, vahvistamalla ja kehittämällä uusia energiainfrastruktuurin verkkoja ja yhteenliittäjä sekä parantamalla sähkö- ja kaasuenergiamarkkinoiden avoimuutta ja toimintaa.

1.3 Koulutus ja nuorten työllistettävyys, tutkimus ja innovointi

Osapuolet tekevät yhteistyötä ihmisiin, etenkin nuoriin, kohdistuvissa investoinneissa, joiden tavoitteena on parantaa työllistymisvalmiuksia sekä varmistaa ihmisarvoiset työpaikat ja tehokas työsuojelu. Georgia parantaa koulutus- ja tutkimustuloksiaan kattavalla koulutus- ja tutkimusuudistuksella, jossa keskitytään tehokkuuteen, koulutusmahdollisuuksien yhdenvertaisuuteen ja koulutuksen laatuun kaikilla koulutusasteilla. Itäisen kumppanuuden Eurooppa-koulu Georgiassa voi toimia kansainvälisten standardien mukaisen laadukkaan koulutuksen roolimallina.

Lisäksi on ratkaisevan tärkeää varmistaa, että opetussuunnitelma vastaa työmarkkinoiden tarpeita osaamisvajeiden korjaamiseksi ja osaamisen ja työpaikkojen sovittamiseksi paremmin yhteen. Työmarkkinoille pääsyn parantaminen – myös naisten ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden osalta – on ensisijainen tavoite. Samalla parannetaan edelleen työllisyyspolitiikkaa ja työvoimapalveluja.

Osapuolet tukevat edelleen tutkimus- ja innovointipolitiikan täytäntöönpanoa, pyrkivät kannustamaan investointeja vahvempiin tutkimus- ja innovointiekosysteemeihin uudistamalla politiikkoja ja lisäämällä tutkimuksen ja innovoinnin bruttomenoja ja edistävät vihreää ja

digitaalista siirtymää ottamalla käyttöön älykkään erikoistumisen strategioita ja teknologian siirtoa tarpeen mukaan.

2. Vastuulliset instituutiot, oikeusvaltioperiaate ja turvallisuus

2.1 Oikeusvaltioperiaate, oikeuslaitoksen uudistaminen ja korruption torjunta

Osapuolet tekevät yhteistyötä oikeusvaltion periaatteiden noudattamiseksi kiinnittäen erityistä huomiota oikeusalaan ja oikeuslaitoksen riippumattomuuteen. Oikeuslaitosuudistusten kolmannen ja neljännen vaiheen täysi täytäntöönpano on ratkaisevan tärkeää oikeuslaitoksen riippumattomuuden ja vastuuvollisuuden vahvistamiseksi. Tavoitteeseen pyritään muun muassa vahvistamalla korkean tuomioistuinneuvoston ja muiden keskeisten oikeudellisten instituutioiden rakennetta ja käytäntöjä sekä lisäämällä läpinäkyvyyttä ja ansioihin perustuvia valinta- ja ylentämisprosesseja Venetsian komission ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston suositusten mukaisesti.

Georgia toteuttaa lisää oikeuslaitoksen uudistuksia, myös korkean tuomioistuinneuvoston ensisijaisena tavoitteena, ja hyväksyy oikeuslaitokselle vuoden 2021 jälkeistä aikaa koskevan kunnianhimoisen uudistusstrategian laajan, osallistavan ja puoluerajat ylittävän uudistusprosessin avulla, johon kuuluu muun muassa oikeuslaitosuudistuksen kolmannen ja neljännen vaiheen vaikuttavuuden arviointi. Georgia jatkaa ensisijaisesti työtä yleisistä tuomioistuimista annetun lain saattamiseksi asiaa koskevien Venetsian komission suositusten⁴ mukaiseksi ja tarkistetun lain soveltamiseksi kokonaisuudessaan kaikkiin tuleviin nimityksiin.

Lisäksi olisi julkaistava korkealaatuiset perustelut tuomarien nimityksille, ja tuomioistuinten tekemien päätösten julkaisemista koskevaa lainsäädäntöä olisi hyväksyttävä.

Georgia tarkistaa valtakunnansyyttäjän nimitysprosessia vahvistaakseen syyttäjän viran/aseman riippumattomuutta. Tätä varten otetaan käyttöön parlamentin määräänenemmistöäänestys, joka on Venetsian komission tärkein asiaan liittyvä suositus. Tähän sisältyy tehokas mekanismi mahdollisen umpikujatilanteen ratkaisemiseksi. Mekanismilla on laaja puoluerajat ylittävä tuki, ja se on Venetsian komission ohjeiden mukainen. Käyttöön otetaan lisätakeita sen varmistamiseksi, että valinta- ja nimitysprosessi on läpinäkyvä ja perustuu lahjomattomuuden, riippumattomuuden, puolueettomuuden ja pätevyyden kriteereihin.

Lainvalvontaviranomaisten vastuuvollisuutta ja demokraattista valvontaa on edelleen vahvistettava.

---

⁴ Euroopan neuvoston Demokratiaa oikeusteitse -komission (Venetsian komissio) Georgian korkeimman oikeuden tuomareiden valinnasta ja nimittämisestä antama kiireellinen lausunto, jonka Venetsian komissio hyväksyi 21.–22. kesäkuuta 2019; Euroopan neuvoston Demokratiaa oikeusteitse -komission (Venetsian komissio) Georgian yleisistä tuomioistuimista annettuun orgaaniseen lakiin tehdyistä muutoksista antama kiireellinen lausunto, jonka Venetsian komissio hyväksyi 2.–3. heinäkuuta 2021.

Georgia pyrkii edelleen huomattavaan edistykseen korruption ja talousrikollisuuden, korruption kaikki muodot mukaan lukien, torjunnassa ja vahvistaa korruption ehkäisymekanismeja myös julkisten hankintojen alalla.

3. Ympäristö- ja ilmastokestävyys

3.1 Ympäristö- ja ilmastotoimet

Osapuolet tekevät ympäristö- ja ilmastokestävyys saavuttamiseen liittyvää yhteistyötä edistämällä – myös covid-19-kriisistä elpymiseen liittyvien toimien puitteissa – nykyaikaista, resurssitehokasta ja puhdasta kiertotaloutta, joka johtaa entistä vihreämpään talouteen ja luonnonvarojen kestävämpään käyttöön Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti. Tämä tehdään muun muassa jatkamalla hallinnollisia uudistuksia ja kehittämällä hallinnollisia valmiuksia panna täytäntöön assosiaatiosopimuksen ympäristö- ja ilmastotoimia koskevat luvut. Lisäksi edistetään EU:n ja Georgian välistä vuoropuhelua ympäristö- ja ilmastoasioista assosiaatiosopimuksen nykyisten rakenteiden puitteissa. Kansalaisyhteiskuntaa kuullaan tässä yhteydessä tiiviisti.

Pariisin sopimuksen mukaiset päästöjen vähentämistä ja ilmastokestävyttä koskevat tavoitteet sisällytetään yleiseen talous- ja liikennepolitiikkaan ilmastomuutoksen vaikutusten rajoittamiseksi ja hyötyjen tuomiseksi kansalaisten elämään. Tässä yhteydessä Georgia toimittaa ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen (UNFCCC) mukaisesti pitkän aikavälin strategian kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja päivittää kansallisesti määritellyn panoksensa Pariisin sopimuksen mukaisesti.

Huomiota kiinnitetään enemmän kestäväen maatalouden ja kalastuksen mahdollistamiseen ja edistämiseen muun muassa Mustanmeren alueen yhteisen merialan toimintaohjelman⁵ sinisen talouden puitteissa sekä biodiversiteetin ja ekosysteemien suojeluun muun muassa Mustanmeren alueella.

Ympäristöhallintoa vahvistetaan ympäristövaikutusten arviointia koskevan lainsäädännön täytäntöönpanon, strategisen ympäristöarvioinnin sekä uuden ympäristövastuuta koskevan lainsäädännön hyväksymisen ja täytäntöönpanon avulla sekä varmistamalla ympäristötiedon julkinen saatavuus ja yleisön osallistuminen päätöksentekoon. Ilman ja veden laadun parantaminen sekä jätehuollon parantaminen eurooppalaisten standardien mukaisesti edistävät ympäristön parantamista ja vaikuttavat lisäksi merkittävästi kansanterveyteen. Tätä taustaa vasten vahvistetaan osapuolten välistä kansanterveyteen liittyvää yhteistyötä.

3.2 Kansanterveys

Osapuolet tekevät yhteistyötä mahdollistaakseen kohtuuhintaisen sairaanhoidon tarjoamisen ja edistääkseen sen saatavuutta koko yhteiskunnassa muun muassa parantamalla yleisen terveydenhuollon ohjelman kattavuutta ja sähköisten terveystalvelujen avulla. Ennaltaehkäisevät terveystoimet ja tupakoinnin torjunta ovat keskeisessä asemassa. Terveystalveluun toimintayksiköjä ja niiden vastuuvollisuutta vahvistetaan ottamalla käyttöön laatuindikaattoreita, arvopohjaiset hankinnat ja muita laadunhallintaprosesseja.

⁵ 21. toukokuuta 2019, Bukarestin ministeritason julistus Mustanmeren alueen yhteisestä merialan toimintaohjelmasta (Black Sea, europa.eu).

Ratkaisevan tärkeää on puuttua tehokkaasti tartuntatauteihin ja muihin kuin tartuntatauteihin ja yleisesti parantaa terveydenhuoltojärjestelmän kykyä selviytyä pandemioiden kaltaisista ulkoisista häiriöistä.

4. Kestävä digitaalinen siirtymä

4.1 Digitaalisen infrastruktuurin kehittäminen

Osapuolet tekevät yhteistyötä Georgian kasvun ja kestävän kehityksen mahdollistamiseksi edistämällä edelleen digitaalisen infrastruktuurin käyttöönottoa ja tukemalla digitaalista siirtymää kansallisen laajakaistan kehittämisstrategian täytäntöönpanon pohjalta sekä EU:n lainsäädännön ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti, erityisesti digitaalisen infrastruktuurin turvallisuuden osalta. Covid-19-pandemia on paljastanut yhteiskuntien digitaalisen kahtiajakautumisen ja kiireellisen tarpeen tukea digitaalista siirtymää. Sähköisiin terveystalouteen, etäopiskeluun, etälääketieteeseen, virusten jäljittämiseen ja disinformaation torjuntaan liittyvistä ratkaisuista ei ole hyötyä pelkästään nykyisen pandemian aikana, vaan ne tukevat EU:n kaikkien kumppanien selviytymiskykyä ja kehittymistä myös tulevaisuudessa. Avainasemassa on digitaalitalouden ja innovoinnin edistäminen asianmukaisilla toimintapolitiikoilla, jotka edistävät ja monipuolistavat edelleen IT-alan lisäksi myös luovia aloja ja vahvistavat niiden kilpailukykyä, kannustavat startup-yritysten kasvua ja selviytymistä ja digitalisoivat arvoketjuja.

4.2 Sähköinen hallinnointi ja digitaaliset palvelut

Myös sähköistä hallinnointia ja digitaalisia palveluja pitäisi kehittää edelleen, jotta voidaan lisätä julkishallinnon tehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja vastuuvetollisuutta. Tämän on linkityttävä tiiviisti suuren yleisön digiosaamisen ja digilukutaidon kehittämiseen. Tätä varten ihmisten kaikkialla Georgiassa olisi voitava käyttää internetiä ja muita sähköisiä viestintäpalveluja kohtuullisin hinnoin. Osapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen edelleen Georgian kansallisen sähköisestä viestinnästä vastaavan sääntelyviranomaisen hallinnollisia valmiuksia ja riippumattomuutta – tämä on olennainen edellytys sähköisen viestinnän markkinoiden asianmukaiselle toimivuudelle. Lisäksi EU tukee verkkovierailu- ja taajuussopimusten täytäntöönpanoa Georgian ja muiden itäisten kumppanimaiden välillä ja tarvittaessa EU:n kanssa.

4.3 Kyberuhkien sietokyky

Osapuolet tekevät yhteistyötä parantaakseen kyberuhkien sietokykyä ja varmistaakseen, että käytössä on vankat oikeudelliset, toimintapoliittiset ja operatiiviset kyberturvallisuuskehykset, jotka perustuvat EU:n lainsäädäntöön ja parhaisiin käytäntöihin, mukaan lukien EU:n kyberturvallisuussertifiointin kehys. Tämän kehyksen puitteissa osapuolet jatkavat työtä Georgian lainsäädännön lähentämiseksi edelleen verkko- ja tietoturvadirektiivin kanssa.

Osapuolet tekevät yhteistyötä, jotta Georgia voi hyväksyä sähköisen tunnistamisen järjestelmiä ja sähköisiä luottamuspalveluja koskevat oikeudelliset kehykset EU:n lainsäädännön ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Näin voidaan mahdollisesti tehdä luottamuspalvelujen vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus.

5. Selviytymiskykyiset, oikeudenmukaiset ja osallistavat yhteiskunnat

5.1 Ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen ja kansalaisyhteiskunnan ja nuorten voimaannuttaminen

Molemmat osapuolet edistävät covid-19-pandemiaan reagoimisessa ja siitä elpymisessä edelleen hyvää hallintotapaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta, syrjimättömyyttä, ihmisarvoista työtä sekä perusoikeuksia ja humanitaarisia periaatteita.

Georgia suojelee tiedotusvälineiden vapautta, riippumattomuutta ja moniarvoisuutta kunnioittaen EU:n ja kansainvälisiä normeja ja varmistaen edellytykset vapaalle, ammattimaiselle, riippumattomalle ja terveelle mediaympäristölle. Osapuolet tekevät yhteistyötä myös strategista viestintää koskevan yhteistyön vahvistamiseksi, disinformaation torjunta mukaan lukien.

Molemmat osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen syrjinnän vastaisen lain täytäntöönpanon tehostamisen, kehittääkseen ja pannakseen täytäntöön uuden kansallisen ihmisoikeusstrategian ja sitä seuraavan kansallisen ihmisoikeustoimintasuunnitelman sekä mahdollistaakseen tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja riippumattomuuden sekä kokoontumisvapauden. Georgia varmistaa tarvittavien määrärahojen ja henkilöresurssien osoittamisen, jotta lainvalvontaviranomaisten tekemiksi väitetyt rikokset voidaan tutkia tehokkaasti ja nopeasti ja jotta henkilötietojen käsittelyä voidaan valvoa tehokkaasti.

Keskeisiä painopisteitä ovat sukupuolten tasa-arvon lisääminen ja yhdenvertaisen kohtelun varmistaminen yhteiskunnallisessa, poliittisessa ja talouselämässä sekä kaikkiin yhteiskuntaryhmiin kuuluvien henkilöiden, myös vammaisten, parempi integroiminen ja suvaitsevampi kohtelu. Lisäksi keskitytään toimiin lasten suojelemiseksi kaikenlaiselta väkivallalta. Pyrkimyksiä henkilötietojen korkeatasoisen suojan varmistamiseksi jatketaan.

EU ja Georgia keskittyvät edelleen myös nuorten osallistumiseen ja johtajuuteen voimaannuttamalla heitä. Osapuolet tekevät edelleen yhteistyötä maksimoidakseen Georgialle Horisontti 2020 -ohjelmaan ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaan liittymisestä koituvat hyödyt ja edistääkseen edelleen sen jo aktiivista osallistumista Erasmus+ -ohjelmaan ja Euroopan solidaarisuusjoukkoihin sekä muihin vapaaehtois-, yhteistyö- ja vaihto-ohjelmiin ja -aloitteisiin neuvottelujen tuloksen ja asiaankuuluvien ohjelmien käyttöönoton mukaisesti.

Georgia jatkaa nuorisotalon ja näyttöön ja oikeuksiin perustuvan nuorisopolitiikan kehittämistä, jotta voidaan luoda kestävä nuorisokehityksen ekosysteemi. Sen avulla nuoret voivat hyödyntää koko potentiaalinsa ja osallistua aktiivisesti kaikkiin julkisen elämän aloihin, se lisää nuorten ymmärrystä demokraattisista arvoista ja periaatteista ja tukee heitä omien oikeuksiensa käyttämisessä, ja se takaa täysimittaisen ja yhtäläisen taloudellisen voimaannuttamisen, terveyden ja hyvinvoinnin suojelun sekä kaikkien Georgian nuorten yhtäläiset mahdollisuudet saada tietoa ja resursseja.

Georgia edistää edelleen osallistavaa ja mahdollistavaa toimintaympäristöä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen toiminnalle, mukaan lukien niiden taloudellista kestävyyttä tukevien politiikkojen mukauttaminen ja kansalaisyhteiskunnan, erityisesti paikallistasolla työskentelevien järjestöjen, kehittäminen edelleen. Georgia edistää myös yritysten

yhteiskuntavastuuta ja yhteiskunnallista yrittäjyyttä, joilla pyritään tarjoamaan ratkaisuja sosiaaliin ja ympäristöhaasteisiin keskittyen erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, myös vammaisten, työllisyyteen ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen taloudellisen kestävyuden vahvistamiseen.

Georgia varmistaa korkeimmat demokraattiset standardit koko vaaliprosessin ajan sekä kantelujen ja valitusten oikeudenmukaisen, läpinäkyvän ja perusteellisen käsittelyn, ja se ottaa jatkossakin kaikilta osin huomioon Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) ensisijaiset suositukset ja edistyy merkittävästi sen muiden suositusten⁶ käsittelyssä osallistavan vuoropuhelun avulla. Georgia varmistaa myös monipuoluejärjestelmän ja pidättäytyy rajoituksista, jotka ovat kansainvälisten standardien vastaisia erityisesti rekisteröinnin ja rahoituksen osalta, Venetsian komission asiaa koskevien lausuntojen mukaisesti.⁷

5.2 Julkishallinnon vahvistaminen

Julkishallinnon uudistamisen edistäminen avoimen hallinnon mekanismien avulla on edelleen ensisijainen tavoite. EU ja Georgia toimivat yhdessä eurooppalaisten julkishallinnon periaatteiden ja standardien ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Tätä varten osapuolet yhdistävät voimansa edistääkseen vastuuvollista, tehokasta, vaikuttavaa, avointa ja läpinäkyvää hallintoa, rakentaakseen ansioihin perustuvan ja ammattimaisen virkamieskunnan sekä varmistaakseen laadukkaat julkiset palvelut ja vahvan paikallisen itsehallinnon.

Osapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen ensisijaisesti vastuuvollista, tehokasta, vaikuttavaa, läpinäkyvää ja kansalaiskeskeistä julkishallintoa, rakentaakseen ansioihin perustuvan ja ammattimaisen virkamieskunnan sekä varmistaakseen laadukkaat julkiset palvelut koko alueella ja vahvan paikallisen itsehallinnon.

5.3 Liikkuvuus, viisumivapaus mukaan lukien

Georgia toteuttaa jatkuvia toimia ja ottaa huomioon viisumivapauden keskeyttämismekanismien mukaisten raporttien suositukset varmistaakseen viisumivapautta koskevan toimintasuunnitelman⁸ mukaisten, EU:hun suuntautuvan viisumivapaan matkustamisen ylläpitämiseksi tarvittavien vertailuarvojen jatkuvan täyttymisen. Viisumivapauden keskeyttämismekanismien puitteissa laadituissa Euroopan komission vuosikertomuksissa annetaan jatkossakin ohjeita lisätoimista, joita tarvitaan saavutetun edistyksen kestävyuden varmistamiseksi. Georgia panee täytäntöön muuttoliikestrategian 2021–2030 ja valtion yhdenmetyt rajaturvallisuuden strategian 2021–2025.

6. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

6 Esim. <https://www.osce.org/files/f/documents/1/4/480500.pdf> ja <https://www.osce.org/odihr/elections/georgia/496309>

7 Esim. 20. maaliskuuta 2021 annettu yhteinen lausunto vaalilain 791 artiklan luonnoksesta, Venice Commission Opinion No. 1019/2021/ODIHR Opinion Nr ELE-GEO/407/2020; 5. heinäkuuta 2021 annettu kiireellinen yhteinen lausunto vaalilakiin tehdyistä tarkistetuista muutoslunnoista, Venice Commission Opinion No. 1043/2021/ ODIHR Opinion Nr ELE-GEO/417/2021.

8 https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs/collaboration-countries/visa-liberalisation-moldova-ukraine-and-georgia_en

6.1 Konfliktien rauhanomainen ratkaiseminen

Osapuolet jatkavat tehokasta yhteistyötä, jolla tuetaan Georgiaa sen pyrkimyksissä edistää konfliktin rauhanomaista ja kestäväää ratkaisemista kansainvälisen oikeuden periaatteiden pohjalta ja edistetään kestäväää rauhaa ja turvallisuutta Georgiassa. Ne pyrkivät edelleen edistämään konfliktien rauhanomaista ratkaisemista Georgiassa, muun muassa EU:n välittämän 12. elokuuta 2008 tehdyn tulitaukosopimuksen täytäntöönpanon avulla. Georgia jatkaa strategisen vision laatimista konfliktien rauhanomaista ratkaisemista varten johtamalla osallistavaa, koko maan kattavaa prosessia. Osapuolet tehostavat ponnistelujaan saavuttaakseen konkreettisia tuloksia EU:n, YK:n ja Etyjin yhteisesti johtamien Geneven kansainvälisten keskustelujen puitteissa kestävien ratkaisujen löytämiseksi ratkaisemattoman konfliktin aiheuttamiin humanitaarisiin ja turvallisuushaasteisiin. Paikan päällä toimivat EU:n eri toimijat, EU:n Georgian-edustusto, Etelä-Kaukasiaan nimitetty ja Georgian kriisiä käsittelevä EU:n erityisedustaja sekä EU:n tarkkailuoperaatio edistävät edelleen vakautta, normalisoimista, luottamuksen lisäämistä ja konfliktien ratkaisemista. Asianmukaisia toimia toteutetaan kaupan, vapaan liikkuvuuden ja taloudellisten siteiden kannustamiseksi hallinnollisten rajojen yli, mukaan lukien lainsäädännön tarkistaminen tarpeen mukaan, muun muassa rauhanaloitteen ”Askel parempaan tulevaisuuteen”, ihmisten välisten yhteyksien edistämisen, luottamuksen lisäämisen ja jakautuneiden yhteisöjen välisen sovittelun avulla. Osapuolet jatkavat yhteistyötä ja toteuttavat ennaltaehkäiseviä toimia tunnustamattomuuspolitiikan lujittamiseksi kansainvälisesti.

6.2 Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alan yhteistyön tiivistäminen

Osapuolet syventävät kahdenvälistä vuoropuhelua turvallisuus- ja puolustuskysymyksistä käsitelläkseen yhteisiä huolenaiheita, kuten konfliktien ehkäisyä ja kriisinhallintaa, terrorismin torjuntaa, rahanpesun torjuntaa sekä järjestäytyneen rikollisuuden ja huumausainerikollisuuden torjuntaa. Hybridiuhkaselvityksen suositusten perusteella tehostetaan yhteistyötä hybridiuhkien torjunnassa. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen, että turvallisuusalan uudistus toteutetaan ja asiaankuuluvat kehykset ja menettelyt otetaan käyttöön kyberuhkien sietokyvyn ja kriittisen infrastruktuurin suojaamisen aloilla. Oikeuslaitoksen ja lainvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä vahvistetaan entisestään. EU myös helpottaa edelleen Georgian osallistumista EU:n kriisinhallintaoperaatioihin ja yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) koulutus- ja kuulemistoimiin.

B. Assosiaatio-ohjelman lyhyen ja keskipitkän aikavälin painopisteet

1. Demokratia, ihmisoikeudet ja hyvä hallintotapa

Tämän assosiaatio-ohjelman puitteissa käytävällä poliittisella vuoropuhelulla ja tehtävällä yhteistyöllä uudistusten toteuttamiseksi pyritään vahvistamaan demokratian periaatteiden, kuten poliittisen moniarvoisuuden, osallistavan päätöksenteon, toimivallan jaon, opposition kanssa tehtävän yhteistyön, oikeusvaltioperiaatteen ja hyvän hallinnon, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien noudattamista. Näihin kuuluvat kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet, sellaisina kuin ne on vahvistettu YK:n ja Euroopan neuvoston keskeisissä yleissopimuksissa ja niihin liittyvissä pöytäkirjoissa. Lisäksi pyritään edistämään

kansallisten poliittisten uudistusten lujittamista erityisesti lähentämällä kansallista lainsäädäntöä EU:n säännöstöön.

Niiden instituutioiden vakautta, riippumattomuutta ja tehokkuutta, joilla taataan demokratia, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä sukupuolten tasa-arvo, vahvistetaan etenkin seuraavilla tavoilla:

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Jatketaan avointen, osallistavien ja uskottavien vaalien takaamista muun muassa puuttamalla kaikkiin Etyjin/ODIHR:n havaitsemiin puutteisiin.
- Varmistetaan, että oikeusvaltioperiaatteen keskeisiin osatekijöihin, kuten oikeuslaitoksen riippumattomuuteen, vaikuttavista lainsäädäntömuutoksista järjestetään kattavia ja osallistavia kuulemisia ja että ne saatetaan eurooppalaisten standardien ja kansainvälisten elinten, kuten Venetsian komission, GRECON ja Etyjin/ODIHR:n, antamien suositusten mukaisiksi.
- Varmistetaan julkishallinnon ja avoimen hallinnon uudistusten jatkuvuus ja tehokas täytäntöönpano EU:n julkishallinnon periaatteiden ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Edistetään osallisuutta ja kansalaisyhteiskunnan ja hallituksen välistä avointa vuoropuhelua, vahvistetaan yhteiskehittämisprosessia ja useiden sidosryhmien osallistumista päätöksentekoon, seurantaan ja arviointiin. Edistetään innovatiivisia lähestymistapoja vaihtamalla tietoja ja kokemuksia, tehostamalla vertaisoppimista ja tekemällä jatkuvaa yhteistyötä sekä poliittisella että asiantuntijatasolla.
- Vuoropuhelu ja yhteistyö kattavat myös oikeusalan vahvistamisen siten, että jatketaan oikeusalan uudistusta. Erityisesti varmistetaan tuomareiden täysi ulkoinen ja sisäinen riippumattomuus sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen muun muassa laajan yhteistyön avulla.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Varmistetaan ihmisoikeuskehyksen vahvistamisen jatkuvuus yhdenmukaistamalla ja toteuttamalla käytännössä eurooppalaisia ihmisoikeuskäytäntöjä.

1.1 Oikeusala

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Pannaan tehokkaasti täytäntöön oikeuslaitoksen uudistusten kolmannen ja neljännen vaiheen kaikki osatekijät.
- Pannaan tehokkaasti täytäntöön oikeuslaitosta koskeva strategia vuosiksi 2017–2021 ja sen toimintasuunnitelmat kaikilta osin ja hyväksytään vuoden 2021 jälkeistä aikaa koskeva kunnianhimoinen oikeuslaitoksen uudistusstrategia, joka perustuu laajaan, osallistavaan ja puoluerajat ylittävään uudistusprosessiin ja oikeuslaitosuudistusten kolmannen ja neljännen vaiheen vaikuttavuuden arviointiin.
- Vahvistetaan ja uudistetaan korkean tuomioistuinneuvoston ja oikeuslaitoksen muiden keskeisten instituutioiden institutionaalista rakennetta ja käytäntöjä, jotta voidaan tehokkaasti lisätä niiden hyväksymien normien ja antamien päätösten

läpinäkyvyyttä, tinkimättömyyttä ja vastuullisuutta, mukaan lukien nimityksiä, arviointeja, ylennyksiä, siirtoja ja kurinpitotoimia koskevat päätökset. Toimitetaan uudistusehdotukset Venetsian komissiolle ja Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimistolle lausuntoa varten ja pannaan niiden suositukset täytäntöön.

- Varmistetaan erityisesti, että tuomareiden nimittämiseksi ja ylentämiseksi, nimitykset korkeimpaan oikeuteen mukaan luettuna, on käytössä läpinäkyvä ja meritokraattinen oikeudellinen kehys saattamalla se täysin eurooppalaisten standardien ja Venetsian komission suositusten mukaiseksi.
- Julkaistaan tuomareiden nimittämistä koskevat kirjalliset perustelut, joissa käsitellään lahjomattomuuteen ja pätevyyteen liittyviä kriteerejä.
- Parannetaan oikeuslaitoksen viranhakijoiden, tuomareiden ja tuomioistuinten henkilöstön koulutusta panemalla täytäntöön EU:n ja Euroopan neuvoston esittämät suositukset.
- Nykyaikaistetaan oikeushallintoa lisäämällä mahdollisuuksia sähköiseen asiakirjojen toimitamiseen ja viestintään tuomioistuinten kanssa sekä sähköiseen asianhallintaan. Laajennetaan satunnaisperiaatteeseen perustuvaa asioiden sähköistä jakamista.
- Jatketaan syyttäjänviraston ja sisäasiainministeriön ja muiden virastojen rikostutkintayksiköiden uudistamista, jotta voidaan varmistaa edelleen syytteeseenpanon ja rikostutkinnan riippumattomuus ja ammattimaisuus siten, ettei niihin vaikuteta asiattomasti, ja suurempi läpinäkyvyys ja vastuuvuorollisuus.
- Georgia tarkistaa valtakunnansyyttäjän nimitysprosessia vahvistaakseen syyttäjän viran/aseman riippumattomuutta. Tätä varten otetaan käyttöön parlamentin määräänenemmistöäänestys, joka on Venetsian komission tärkein asiaan liittyvä suositus. Tähän sisältyy tehokas pattitilanteet estävä mekanismi, jolla on laaja puoluerajat ylittävä tuki ja joka on Venetsian komission ohjeiden mukainen. Käyttöön otetaan lisätakeita sen varmistamiseksi, että valinta- ja nimitysprosessi on läpinäkyvä ja perustuu lahjomattomuuden, riippumattomuuden, puolueettomuuden ja pätevyyden kriteereihin.
- Hyväksytään rikoslain uudistus, jonka tavoitteena on lain nykyaikaistaminen ja sen varmistaminen, että laki vastaa asiaa koskevia EU:n ja kansainvälisiä standardeja. Lähennetään rikosoikeudellisia menettelyjä EU:n jäsenvaltioissa sovellettaviin menettelyihin:
  - Tarkastellaan uudelleen syytesopimusten käyttöä ja oikeudellisia suojatoimia niiden soveltamisessa.
  - Taataan rikoksentekijöiden ja uhrien menettelylliset oikeudet rikosoikeudellisissa menettelyissä ja tehostetaan edelleen korjaavan oikeuden periaatteiden soveltamista sekä aikuisten että nuorten rikoksentekijöiden kohdalla.
  - Varmistetaan myös, että uhreilla, myös viharikosten uhreilla, on tosiasiallinen mahdollisuus oikeussuojaan ja korvauksiin ja että he saavat mahdollisimman tehokasta tukea ja suojelua.
  - Vahvistetaan menettelyllisiä oikeuksia ja varmistetaan vangittujen henkilöiden oikeudelliset takeet hallinnollisissa menettelyissä.
- Laajennetaan korkealaatuisen maksuttoman oikeusavun saatavuutta.

- Parannetaan sovittelun käyttöä ja laatua. Korjataan puutteita kuluttaja-asioiden välimiesmenettelyissä ja luodaan edellytykset yritysten välisten välimiesmenettelyjen käytön lisäämiselle.
- Tehostetaan rikollisuuden ehkäisemistä ja vankeinhoitoa koskevan strategian täytäntöönpanoa erityisesti soveltamalla kuntoutuksen ja yhteiskuntaan uudelleen sopeuttamisen lähestymistapoja vankeinhoidon, rikollisuuden ehkäisemisen ja kriminaalihuollon järjestelmissä ja vapautumisen jälkeen.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Käytetään säilöönottoa vain asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa. Varmistetaan säilöönotettujen menettelylliset oikeudet oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden peruseriaatteiden mukaisesti. Muutetaan hallinnollisia rikkomuksia koskevaa lakia tältä osin.
- Nykyaikaistetaan lainsäädäntöä kauppaoikeuden, yksityisoikeuden ja hallinto-oikeuden aloilla noudattamalla kansallisia strategioita ja lähentämällä sitä EU:n säännöstöön.
- Varmistetaan kattava oikeussuoja perustamalla oikeusapuyksikkö, jolle myönnetään asianmukainen rahoitus ja henkilöstö.
- Erotetaan asianmukaisesti toisistaan syyttäjien ja rikostutkijoiden tehtävät ja luodaan tasapainoiset yhteistyömekanismit lainsäädännössä ja käytännössä.
- Taataan yleinen järjestys ja turvallisuus varmistaen samalla ihmisoikeuksien suojele.

1.2 Korruption torjunta, petostentorjunta, julkishallinnon uudistus ja julkiset palvelut

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Kehitetään ja varmistetaan uuden kansallisen korruptionvastaisen strategian ja vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevan toimintasuunnitelman tehokas täytäntöönpano korruption kaikkien muotojen estämiseksi, havaitsemiseksi ja niihin puuttumiseksi.
- Vahvistetaan lahjomattomuuteen liittyvien instituutioiden valvontatehtäviä: virkamieskunnan keskusta varallisuusilmoitusten osalta, valtion tilintarkastusvirastoa kansallisten ja valtiotasoa alempien menojen ja tulojen tarkastusten osalta, kilpailuvirastoa, parlamentin valvontaa ja seuranta parantamalla alakohtaisten komiteoiden valmiuksia, Georgian valtionhallinnon alaisuudessa toimivaa korruptiontorjuntasiihteeristöä, kansalaisyhteiskunnan neuvoa-antavia toimikuntia paikallistasolla.
- Korruption puututaan edelleen sekä rankaisevilla että ennaltaehkäisevillä keinoilla, esimerkiksi vahvistamalla edelleen korruptiontutinnan tehokkuutta ja valmiuksia. Tehostetaan kaikkien asiaankuuluvien virkamiesten varallisuus- ja tuloilmoitusten todentamista, puututaan mahdollisiin eturistiriitoihin sekä seurataan ja arvioidaan toimenpiteiden tehokkuutta.
- Varmistetaan, että käytössä on tehokkaita mekanismeja covid-19-pandemiaan liittyvien riskien ja haavoittuvuuksien ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi korruption torjunnassa suuririskisillä aloilla, kuten julkisissa hankinnoissa ja terveydenhuollossa.

- Vahvistetaan edelleen korruption ehkäisy- ja torjuntamekanismeja keskeisillä riskialoilla:
  - Varmistetaan avoimet ja kilpailuun perustuvat julkiset hankintamenettelyt vähentämällä suoria hankintasopimuksia ja perustamalla riippumaton, puolueeton ja läpinäkyvä julkisten hankintojen arviointielin.
  - Lisätään turvallisuusalan vastuuvollisuutta ja lahjomattomuutta koskevia normeja ja vahvistetaan demokraattista valvontaa muun muassa rajoittamalla niihin liittyviä poikkeuksia (tilinpäätösraportointi mukaan lukien) ja muuttamalla tarvittaessa asiaankuuluvaa lainsäädäntöä.
  - Katsotaan vero- ja arvonnäkökohtaiset olennaiseksi osaksi talousrikosten, korruption ja rahanpesun torjuntaa sekä julkisen talouden suojelua.
  - Varmistetaan tuloksellinen yhteistyö asiaankuuluvien EU:n toimielinten ja elinten kanssa sekä näiden asianmukainen tukeminen voimassa olevien sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti. Näitä elimiä ovat Euroopan petostorjuntavirasto (OLAF) unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavien petosten ja laittoman toiminnan tutkinnassa ja Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavien rikosten tutkinnassa ja syyttämismenettelyissä.
- Jatketaan sen varmistamista, että Georgian lainsäädäntöä lähennetään EU:n sääntösystemiin petosten torjunnan alalla ja pannaan täytäntöön EU:n lainsäädännön säännökset assosiaatiosopimuksen asiaan liittyvien liitteiden mukaisesti.
- Edistetään kansalaisten oikeuksia ja mahdollisuuksia saada tietoa ja osallistua hallintoon kansallisella ja valtiotasoa alemmalla tasolla, myös kansalaisyhteiskunnan ja tiedotusvälineiden vapaan ja turvallisen valvonnan avulla.
- Laaditaan uusi julkishallinnon uudistamisstrategia ja asiaankuuluva toimintasuunnitelma vuoden 2020 jälkeiselle ajalle ja varmistetaan niiden tehokas täytäntöönpano.
- Edistetään julkishallinnon uudistuksen täytäntöönpanoa sekä poliittisella että hallinnollisella tasolla muun muassa vahvistamalla vastaavien toimintasuunnitelmien koordinoitua seuranta- ja raportointia.
- Lisätään julkishallinnon avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja vastuuvollisuutta toteuttamalla avoimen hallinnon uudistuksia.
- Laaditaan yhtenäinen politiikka julkisten palvelujen kehittämiseksi, tuottamiseksi ja niiden laadun varmistamiseksi, jotta voidaan parantaa kansalaisten tyytyväisyyttä ja luottamusta hallintoon.
- Kehitetään määrätietoista viestintää julkishallinnon uudistuksen myönteisiä vaikutuksia koskevan tietoisuuden lisäämiseksi.
- Pannaan täytäntöön virkamieskuntaa koskeva oikeuskehys, jotta varmistetaan ammattimaisempi ja paremmin ansioihin perustuva virkamieskunta.
- Jatketaan oikeusvaltioperiaatteen ja korruption torjunnan vertailuarvojen täytäntöönpanoa ja edistämistä osana viisumivapauden keskeyttämismekanismia.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Torjutaan edelleen korruptiota ja varmistetaan merkityksellisten kansainvälisten oikeusvälineiden, kuten YK:n korruptiosopimuksen, lahjontaa koskevan Euroopan neuvoston rikosoikeudellisen yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan sekä Euroopan neuvoston lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän GRECON ja Itä-Euroopan ja Keski-Aasian maille tarkoitetun OECD:n korruptiontorjuntaverkoston suositusten tehokas täytäntöönpano.
- Varmistetaan edelleen, että väitetyt korruptiotapaukset tutkitaan tarkoin, ja luodaan tehokas järjestelmä eturistiriitojen ehkäisemiseksi.
- Edistetään vastuuvellollista, tehokasta, toimivaa ja avointa julkishallintoa ja luodaan ansioihin perustuva ja ammattimainen virkamieskunta, myös valitsemista, ylenemistä ja erottamista koskevan järjestelmän sekä tarvepohjaisen erikoiskoulutuksen osalta.
- Parannetaan julkisten palvelujen laatua, tehokkuutta ja saatavuutta Georgian alueilla.
- Parannetaan julkisen talouden hallinnointia ja vastuuvellollisuutta ottaen huomioon sukupuolinäkökohdat ohjelmälähtöisessä budjetoinnissa ja vahvistaen keskipitkän aikavälin strategista suunnittelua ja täytäntöönpanoa.
- Lisätään sidosryhmien, kuten kansalaisjärjestöjen, paikallisten itsehallintojen, nuorten ja korkeakoulujen, osallistumista ja valmiuksia. Tarjotaan tehokas väline, jonka avulla laajempi yleisö voi osallistua päätöksentekoon ja julkishallinnon uudistusten tuloksellisuuden seurantaan.
- Varmistetaan luotettava, vastuuvellollinen, läpinäkyvä ja tulossuuntautunut paikallinen itsehallinto, jolla on uusia tehtäviä, vastuita ja resursseja, eurooppalaisten normien mukaisesti.

1.3 Ihmisoikeudet ja perusvapaudet

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Laaditaan uusi kansallinen ihmisoikeusstrategia 2021–2030 ja vastaavat toimintasuunnitelmat vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Sisällytetään niihin YK:n elinten, Etyjin/ODIHR:n, Euroopan neuvoston, Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission ja kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen erityiset suositukset varsinkin toteutettaessa syrjinnän vastaisia politiikkoja, suojeltaessa vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä ja yksityiselämää ja varmistettaessa uskonnon- tai vakaumuksenvapaus. Pannaan strategia ja toimintasuunnitelmat täytäntöön tiiviissä yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.
- Jatketaan syrjinnän vastaisen lainsäädännön täytäntöönpanoa, jotta varmistetaan tehokas suojelu syrjinnältä ”ketään ei jätetä jälkeen” -hengessä. Edistetään suvaitsevaisuuden lisäämistä ja vähennetään väkivallan määrää.
- Jatketaan tiedotusvälineiden moniarvoisuuden, avoimuuden ja riippumattomuuden vahvistamista Euroopan neuvoston suositusten mukaisesti.
- Vahvistetaan toimenpiteiden täytäntöönpanoa tiedotusalan ammattilaisten suojelemiseksi, varmistetaan tehokas ja vaikuttava tutkinta kaikissa tiedotusalan ammattilaisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvissä tapauksissa ja saatetaan syylliset oikeuden eteen.

- Laaditaan uusi kansalaisten tasa-arvoa ja integroimista koskeva valtion strategia ja toimintasuunnitelma vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Tavoitteena on varmistaa etnisten vähemmistöjen edustajien tasavertainen ja täysi osallistuminen kaikille julkisen elämän aloille ja tukea edelleen kulttuurista monimuotoisuutta.
- Edistetään naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen, niin sanotun Istanbulin yleissopimuksen, täytäntöönpanoa vahvistamalla kansallisia institutionaalisia valmiuksia sukupuolten tasa-arvoon ja sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan liittyvien kysymysten tukemiseksi. Jatketaan toimien tehostamista naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan, myös seksuaalisen väkivallan, ehkäisemiseksi ja tutkimiseksi, uhrien suojelemiseksi ja rikoksentehtäjien kuntoutuksen tukemiseksi. Pyritään edistämään sosiaalista muutosta ja nykyisten stereotyyppisten asenteiden muuttamista naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan suhteen.
- Parannetaan kaikenikäisten naisten mahdollisuuksia saada lisääntymis- ja seksuaaliterveyden palveluja, tiedotusta ja ennaltaehkäisyä sekä jatketaan naisiin ja tyttöihin kohdistettavien haitallisten käytäntöjen, kuten sukuelinten silpomisen ja lapsi-, varhais- ja pakkoavioliittojen, sekä muiden ihmisoikeusloukkausten ja halventavan kohtelun torjuntaa kiinnittäen erityistä huomiota maaseutualueisiin. Lisätään äitiysterveystukien tukea.
- Toteutetaan vähemmistöryhmiin kohdistettavia erityistoimenpiteitä, jotta voidaan edistää tasa-arvoa poliittisilla, taloudellisilla ja yhteiskunnallisilla elämänaloilla.
- Yhdenmukaistetaan lainsäädäntöä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan kanssa ja perustetaan koordinoituihin vammaisten henkilöiden oikeuksiin liittyviä kysymyksiä varten.
- Tehostetaan toimenpiteitä, joilla vahvistetaan vammaisten henkilöiden osallisuutta julkisessa ja talouselämässä ja varmistetaan parempi pääsy julkisiin tiloihin. Parannetaan mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden oloja.
- Tehostetaan lapsiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa edistämällä hyviä vanhemmuuskäytäntöjä, lisäämällä koulutusjärjestelmän tukea ja parantamalla ohjausjärjestelmää.
- Tehostetaan toimia ikääntyneisiin kohdistuvan väkivallan tunnistamiseksi ja torjumiseksi, jatketaan taloudellista ja terveydenhuoltotukea ikääntyneille ja edistetään ikääntyneiden sosiaalista osallisuutta.
- Lisätään virkamiesten tietämystä ihmisoikeuskysymyksistä ja niihin liittyviä valmiuksia.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Ylläpidetään sekä riitojenratkaisuun että ihmisoikeuksien suojeluun liittyviä tehokkaita mekanismeja, joita käytetään ennen oikeudellisia mekanismeja tai niiden vaihtoehtona.
- Edistetään edelleen ihmisoikeuksien suojelua ja syrjinnän vastaisia toimia oikeuslaitoksessa, lainvalvontaviranomaisissa ja koko julkishallinnossa, myös alueilla, järjestetään niitä koskevaa koulutusta ja tiedotetaan niistä.

- Pannaan edelleen täytäntöön julkisen puolustajan viraston suosituksia muun muassa syrjintätapauksista, ja varmistetaan edelleen syrjinnän vastaisessa laissa säädetyn institutionaalisen mekanismin tehokas toiminta.
- Kehitetään edelleen ihmisoikeuksia ja kotoutumista käsittelevän parlamentin valiokunnan valvontavalmiuksia sekä ihmisoikeusstrategian ja toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon liittyviä oikeudellisia kysymyksiä koskevia valvontavalmiuksia.
- Tehdään edelleen yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja edustavien työmarkkinaosapuolten (ammattiliitot ja työnantajajärjestöt) kanssa; ne toimivat sidosryhminä ja valvojina aloilla, jotka ovat EU:n ja Georgian assosiaatiosopimuksen mukaan etusijalla. Tällaisia aloja ovat muun muassa työntekijöiden oikeudet, yksityisyys, vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden ja muiden heikossa asemassa olevien ryhmien oikeudet sekä lehdistönvapaus.
- Toteutetaan toimia tietoisuuden lisäämiseksi ja pyritään takaamaan, että noudatetaan edelleen kansallisten vähemmistöjen, myös vähemmistökielten, suojelua koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen pysyviä määräyksiä.
- Jatketaan sukupuoleen perustuvan väkivallan torjuntaa ja tehdään työtä sen ehkäisemiseksi keskittyen lisäksi sukupuoleen perustuvien stereotyypioiden muuttamiseen, miesten ja poikien osallistumisen lisäämiseen, naisten poliittisen osallistumisen tukemiseen, taloudelliseen ja rahoitukselliseen riippumattomuuteen yrittäjyyden avulla ja työmarkkinoille pääsyn parantamiseen.

1.4 Kaltointkohtelu ja kidutus

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Varmistetaan asiaankuuluvien kidutuksen vastaisten toimintasuunnitelmien täytäntöönpano, toteutetaan edelleen toimenpiteitä kaltointkohtelun ja kidutuksen torjumiseksi ja tehostetaan pyrkimyksiä rankaisemattomuuden torjumiseksi.
- Tuetaan ja lisätään edelleen lainvalvontaviranomaisia koskevien valitusten tutkinnasta vastaavan valvontaviranomaisen riippumattomuutta sekä lainsäädännöllisellä että käytännön tasolla, jotta voidaan tutkia tehokkaasti kaltointkohtelua ja kidutusta koskevat tapaukset kansainvälisten standardien mukaisesti.
- Varmistetaan kaikkien sellaisten tapausten perinpohjainen, avoin ja riippumaton tutkinta, joissa väitetään käytetyn kidutusta tai kaltointkohtelua vankeinhoitojärjestelmässä, poliisivoimissa, armeijassa tai muissa tutkintavankeustiloissa, edellä mainitun vastuussa olevan valvontaviranomaisen toimesta.
- Tuetaan edelleen julkisen puolustajan viraston alaisuudessa toimivaa kansallista ennaltaehkäisevää mekanismia ja toimitaan sen kanssa, jotta estetään väärinkäytökset varmistamalla mekanismin tehokas toimivuus muun muassa riittävän rahoituksen ja prosessin luottamuksellisuuden suojelemisen avulla.
- Parannetaan edelleen pidätys- ja vankeusoloja ja mielenterveyslaitosten oloja.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Parannetaan edelleen vankeinhoitojärjestelmän terveydenhuoltoa ja vankien mahdollisuuksia saada siviilisektoria vastaavia terveydenhuoltopalveluja, mukaan lukien mielenterveyspalvelut. Jatketaan suljetuissa laitoksissa tai niitä varten työskentelevän terveydenhuoltohenkilökunnan valmiuksien, jotka liittyvät huonosta kohtelusta raportointiin, kehittämistä ja henkilökunnan voimaannuttamista.
- Jatketaan vankeinhoitojärjestelmään kuuluvia kuntoutukseen, haittojen vähentämiseen ja terveydenhuoltoon liittyvien ohjelmien vahvistamista.
- Vahvistetaan edelleen vankeinhoitojärjestelmän, poliisivoimien, armeijan ja muiden suljettujen laitosten jatkuvan sisäisen ja ulkoisen valvonnan tehokkuutta, jotta väärinkäytökset ja kaltoinkohtelu havaitaan varhain ja ehkäistään ennalta.

1.5 Yhdenvertainen kohtelu

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa ja varmistetaan naisten ja miesten sekä vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden yhdenvertainen kohtelu riippumatta uskonnosta tai vakaumuksesta, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, rodusta, sukupuolesta, kielestä, seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä, toimintakyvystä tai muista seikoista sosiaalisessa, poliittisessa ja taloudellisessa elämässä.
- Parannetaan sukupuoleen perustuvan väkivallan vastaisen lainsäädännön täytäntöönpanoa ja valistetaan sekä väestöä yleensä että tiettyjä ammattiryhmiä, kuten poliiseja, erityisesti maaseudulla. Parannetaan uhrien mahdollisuuksia saada neuvontapalveluja, asuntoja ja suojaa.
- Parannetaan uhrien, vähemmistöihin kuuluvat henkilöt mukaan luettuna, mahdollisuuksia saada neuvontapalveluja ja suojaa sekä päästä suojavaiheen jälkeen taloudellisen voimaannuttamisen ohjelmiin.
- Parannetaan sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa koskevien tietojen keräämistä, analysointia ja raportointia. Tuetaan sukupuoleen perustuvan väkivallan torjuntaa paikallistasolla lisäämällä paikallisten toimijoiden, kuten kuntien, sosiaalityöntekijöiden ja kansalaisjärjestöjen, osallistumista.
- Osana ihmisoikeusstrategiaa ja toimintasuunnitelmaa kehitetään ja toteutetaan kokonaisvaltaista tasa-arvopolitiikkaa, jolla varmistetaan yhteiskunnan haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien henkilöiden yhtäläiset oikeudet.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Lähennetään terveyttä ja turvallisuutta, äitiyssuojelua sekä vanhemmuuteen ja työhön liittyvien velvollisuuksien yhteensovittamista koskevia sääntöjä eurooppalaisiin normeihin, kuten assosiaatiosopimuksessa mainitaan.
- Toteutetaan aktiivisia toimia naisten ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden merkityksellisen osallistumisen ja edustuksen lisäämiseksi poliittisilla päätöksentekofoorumeilla sekä työmarkkinoilla ja taloudellisessa toiminnassa, myös paikallisen edustuksen tasolla (eli kunnissa).

- Tuetaan syrjimättömyyttä työmarkkinoilla ja sama palkka samanarvoisesta työstä -periaatteen täytäntöönpanoa.
- Edistetään etnisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden sosiaalisen ja taloudellisen osallisuuden ja osallistumisen lisäämistä muun muassa tiedonsaannin ja koulutuksen sekä georgian kielen oppimisen avulla.
- Lisätään laajemman väestön hyväksyntää ja suvaitsevaisuutta tietämyksen lisäämisen ja tiedotustoimien avulla.

1.6 Lapsen oikeudet

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Pannaan täytäntöön lasten oikeuksia koskeva laki yhdenmukaistamalla kaikki tarvittava lainsäädäntö ja vahvistamalla kansallisia järjestelmiä lasten suojelemiseksi kaikenlaiselta väkivallalta, mukaan lukien lapsi-, varhais- ja pakkoavioliitot.
- Vastataan kaikkien lasten, myös kaikkein syrjäytyneimpien ja heikoimmassa asemassa olevien, vammaisten lasten ja katulasten, tarpeisiin muun muassa parantamalla ja laajentamalla sosiaalisen suojelun mekanismeja ja tukemalla vammaisten lasten alueellista pääsyä kuntoutusohjelmiin, ja toteutetaan toimenpiteitä lapsityövoiman käytön poistamiseksi kokonaan.
- Pannaan täytäntöön laki sosiaalityöstä ja varmistetaan resurssit haavoittuvassa asemassa olevien lasten, myös vammaisten lasten, kanssa toimivien ammattiryhmien rekrytointiin ja valmiuksien kehittämiseen.
- Lisätään lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten ja laajemman yleisön tietoisuutta ja tietämystä lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta.
- Jatketaan lasten laitoshoidosta luopumista, käytetään portinvartijamekanismia ja jatketaan vaihtoehtoisen hoidon kehittämistä.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Jatketaan nuoriso-oikeuden uudistamista.
- Toteutetaan toimia lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumista koskevan sosiaalisen ja käyttäytymiseen liittyvän muutoksen aikaansaamiseksi.
- Saatetaan päätökseen lasten laitoshoidosta luopuminen.

1.7 Ammattiliittojen oikeudet ja työelämän perusnormit

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Hyväksytään ja pannaan täytäntöön oikeudellinen kehys, jossa vahvistetaan työsuojelutarkastusjärjestelmän valvontatehtävät kaiken työ- ja työehtolainsäädännön osalta ja poistetaan kaikki voimassa olevassa lainsäädännössä esiintyvät tarkastajien valtuuksien rajoittamiset Kansainvälisen työjärjestön ILO:n normien mukaisesti.
- Jatketaan työlain ja muun asiaankuuluvan lainsäädännön muuttamista ja saatetaan ne ILO:n standardien mukaisiksi.

- Pyritään edelleen takaamaan tehokas työsuojelutarkastusjärjestelmä, jolla on riittävä asiantuntemus, valmiudet ja resurssit (taloudelliset, hallinnolliset ja henkilöresurssit) tarkastaa kaikki työolot ja työmarkkinaosuhteet ILO:n normien mukaisesti.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tuetaan työlainsäädäntöä työriitojen ratkaisumenettelyillä, myös työriitojen sovittelujärjestelmällä.
- Kehitetään samanarvoisen työn ja palkan arviointi-/mittausmenetelmiä.
- Varmistetaan työmarkkinaosapuolten kolmikantakomission ja sen alueellisen yksikön toimivuus ja tehostetaan edelleen sosiaalista vuoropuhelua ILO:n ja eurooppalaisten työmarkkinaosapuolten järjestöjen kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

2. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) alan vuoropuhelulla ja yhteistyöllä pyritään asteittaiseen lähentymiseen, myös yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) alalla, ja niissä käsitellään erityisesti konfliktinesto- ja kriisinhallintakysymyksiä, alueellista vakautta, asevalvontaa, aseidenriisuntaa, aseiden leviämisen estämistä, kyberturvallisuutta ja hybridiuhkia. Yhteistyö perustuu yhteisiin arvoihin ja etuihin, ja sen tarkoituksena on yhdenmukaistaa politiikkoja ja tehdä niistä tehokkaampia siten, että hyödynnetään kahdenvälisiä, monenvälisiä ja alueellisia foorumeja ja ylläpidetään sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä.

2.1 YTPP-yhteistyö, yhdenmukaistaminen, hybridiuhat ja kyberturvallisuus, strateginen viestintä ja alueellinen yhteistyö

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Tehostetaan toimia, joilla pyritään siihen, että Georgia on yhä enemmän linjassa EU:n YUTP-alan julkilausumien ja toimien kanssa monenvälisillä foorumeilla.
- Tehostetaan toimia, joilla pyritään lisäämään yhdenmukaisuutta EU:n yksipuolisten pakotteiden kanssa.
- Tehostetaan yhteistyötä hybridiuhkien torjumiseksi ja kyberturvallisuuden vahvistamiseksi muun muassa panemalla täytäntöön hybridiuhkaselvitykseen perustuvat suositukset.
- Vahvistetaan strategiseen viestintään liittyvää yhteistyötä, jotta voidaan vahvistaa valtion ja yhteiskunnan kykyä vastustaa disinformaatiota. Laajennetaan ja monipuolistetaan käytännön yhteistyön kehyksiä niin, että niihin kuuluu kansalaisyhteiskunnan toimijoita ja muita samanhenkisiä valtion toimijoita ja instituutioita.
- Jatketaan pyrkimyksiä panna Georgiassa täytäntöön tehokas turvallisuusalan uudistus.
- Tehostetaan käytännön yhteistyötä konfliktineston ja kriisinhallinnan alalla helpottamalla Georgian osallistumista EU:n johdolla toteutettaviin siviili- ja sotilaskriisinhallintaoperaatioihin, neuvotteluihin ja koulutukseen YTPP-alalla.

marraskuussa 2013 allekirjoitetun osallistumista koskevan puitesopimuksen pohjalta ja monenväliseen turvallisuutta, YTPP-alaa ja pelastuspalveluita käsittelevään itäisen kumppanuuden paneeliin sekä YTPP-kysymyksiä koskevaa yhteistyötä EU:n virastojen kanssa.

Edistetään alueellista turvallisuusyhteistyötä, johon kuuluvat muun muassa rajaturvallisuuden parantaminen, muuttoliikkeen hallinta, kriittisen infrastruktuurin suojaaminen, vientivalvonta, katastrofiriskien vähentäminen ja hallinta, mukaan luettuna hätäapu, pelastuspalvelu, salakuljetuksen ja laittoman kaupan torjunta (kuten bio- ja ydinaineiden kauppa) sekä asiaankuuluvan henkilöstön koulutus, mukaan lukien erityisesti kemiallisten, biologisten ja radiologisten aineiden sekä ydinaseiden (CBRN) asiantuntijakeskuksia koskevan EU:n aloitteen ja sen Georgiassa sijaitsevan Kaakkois- ja Itä-Euroopan aluesihteeristön avulla.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Edistetään rauhanomaista konfliktinratkaisua sekä kansainvälistä vakautta ja turvallisuutta sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen ylläpitämiseksi tehokkaan monenvälisyyden pohjalta.
- Edistetään yhteisesti itsenäisyyden, täysivaltaisuuden, alueellisen koskemattomuuden ja rajojen loukkaamattomuuden periaatteita, sellaisina kuin ne on vahvistettu YK:n peruskirjassa ja Etyjin Helsingin päätösasiakirjassa.

2.2 Terrorismin torjunta, joukkotuhoojien leviämisen estäminen ja laitton asevientä

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Tehdään yhteistyötä joukkotuhoojien ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseksi panemalla kansallisella tasolla täytäntöön kansainvälisistä aseriisunta- ja asesulkusopimuksista johtuvat voimassa olevat osapuolten velvoitteet sekä muut asiaa koskevat kansainväliset velvoitteet ja noudattamalla niitä kaikilta osin.
- Hyödynnetään täysin Georgian ja Europolin operatiivista yhteistyötä koskevaa sopimusta tietojenvaihdon helpottamiseksi terroristijärjestöistä ja -ryhmistä ja niiden toiminnasta sekä tukiverkostoista.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tehdään yhteistyötä, jotta syvennetään kansainvälistä yhteisymmärrystä ihmisoikeuksiin perustuvasta terrorismin torjunnasta. Tähän kuuluu terroritekojen oikeudellinen määrittely muun muassa edistämällä yhteisymmärrystä laajasta kansainvälistä terrorismia koskevasta yleissopimuksesta.
- Jatketaan Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2396 täytäntöönpanoa ja erityisesti tietojen jakamista terroristiepäilyistä terrorismiin syyllistyneiden vierastaistelijoiden tunnistamiseksi, löytämiseksi ja syytteeseen asettamiseksi.

- Tehdään riskiperusteista tullivalvontaa koskevaa yhteistyötä ja varmistetaan tuontiin, vientiin tai kauttakulkuun tarkoitettujen tavaroiden turvallisuus.
- Puututaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittomaan kauppaan voimassa olevien kansainvälisten sopimusten ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien sekä muiden alalla sovellettavien kansainvälisten välineiden mukaisten sitoumusten nojalla.
- Jatketaan tavanomaisten aseiden vientivalvontaa koskevaa yhteistyötä sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvonnasta annetun EU:n yhteisen kannan mukaisesti. Jatketaan yhteistyötä asekaupan torjunnassa ja varastojen tuhoamisessa.
- Edistetään edelleen asevalvonnan ja asiaankuuluvien luottamusta rakentavien järjestelyjen täytäntöönpanoa. Näitä järjestelyjä ovat ydinsulkusopimuksen kaikki kolme pilaria, kemiallisten aseiden kieltosopimus, biologisten aseiden kieltosopimus ja muiden asiaankuuluvien kansainvälisten sopimusten mukaiset velvoitteet ja muut kansainväliset velvoitteet.

2.3 Konfliktien ratkaiseminen rauhanomaisesti

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Jatketaan konfliktin ratkaisemiseen tähtäävää EU:n ja Georgian välistä tuloksekasta yhteistyötä noudattaen sovittuja toimintamalleja. Tavoitteena on muun muassa varmistaa, että EU:n välittämä 12. elokuuta 2008 tehty tulitaukosopimus pannaan kaikilta osin täytäntöön ja että maan sisäisesti siirtymään joutuneet henkilöt ja pakolaiset voivat palata turvallisesti, vapaaehtoisesti ja ihmisarvoisesti koteihinsa, sekä luoda sellaisia keinoja, joilla Georgiaan kuuluvat alueet Abhasia sekä Tshinvalin alue / Etelä-Ossetia voivat osallistua asianmukaisesti EU:n ja Georgian suhteiden syventämiseen.
- Ylläpidetään konfliktin rauhanomaiseen ratkaisuun tähtäävää tehokasta yhteistyötä ja koordinoitua EU:n ja Georgian välillä muun muassa säännöllisen poliittisen vuoropuhelun avulla ja pidetään rauhan rakentamista ja turvallisuutta koskeva kysymys korkealla EU:n asialistalla.
- Koordinoidaan toimia, joilla helpotetaan EU:n välittämän 12. elokuuta 2008 tehdyn tulitaukosopimuksen täytäntöönpanoa muun muassa kehittämällä ja edistämällä myöhemmin toteutettavia täytäntöönpanotoimenpiteitä alkuperäisten jatkotoimina.
- Tehostetaan ponnisteluja merkityksellisten neuvottelujen varmistamiseksi ja konkreettisten tulosten saavuttamiseksi EU:n, YK:n ja Etyjin yhteisesti johtamien Geneven kansainvälisten keskustelujen puitteissa EU:n välittämän 12. elokuuta 2008 tehdyn tulitaukosopimuksen pohjalta kestävien ratkaisujen löytämiseksi ratkaisemattoman konfliktin aiheuttamiin humanitaarisiin ja turvallisuushaasteisiin.
- Hyödynnetään kaikilta osin ja tehokkaasti Georgiassa toteutettavaa EU:n tarkkailuoperaatiota tilanteen vakauttamiseksi, normalisoimiseksi, mukaan luettuna hallinnollisten rajojen molemmilla puolilla asuvien paikallisyhteisöjen turvallisen ja normaalin elämän helpottaminen, ja luottamuksen lisäämiseksi.
- Jatketaan työtä Galin ja Ergnetin välikohtausten ehkäisy- ja hallintamekanismien käynnistämiseksi uudelleen ja niiden tehokkaan toiminnan edistämiseksi ja

kaksinkertaistetaan toimet konfliktialueiden ihmisten humanitaaristen ja turvallisuustarpeiden käsittelemiseksi.

- Jatketaan ponnisteluja ihmisoikeusloukkauksiin puuttumiseksi Georgiaan kuuluvilla Abhasian alueella ja Tshinvalin alueella / Etelä-Ossetiassa.
- Tuetaan konfliktin rauhanomaista ratkaisua luomalla yhteyksiä Georgiaan kuuluvien Abhasian ja Tshinvalin alueen / Etelä-Ossetian väestöihin Georgian sovittelu- ja lähentymispolitiikan (rauhanaloite mukaan lukien) ja EU:n täytäntöönpanoa koskevan tunnustamattomuus- ja lähentymispolitiikan, joiden osalta EU ja Georgia tekevät yhteistyötä, mukaisesti.
- Tehdään yhteistyötä niiden etujen ja mahdollisuuksien jakamiseksi rajojen toisella puolella olevien väestöjen kanssa, joita koituu EU:n ja Georgian poliittisesta assosioitumisesta ja taloudellisesta yhdistymisestä, mukaan lukien mahdollisuus matkustaa Schengen-alueelle lyhytaikaista oleskelua varten ilman viisumia.
- Edistetään edelleen vapaata liikkuvuutta, kauppaa, taloudellisia siteitä ja koulutusmahdollisuuksia yli hallinnollisten rajojen muun muassa rauhanaloitteen ”Askel parempaan tulevaisuuteen” ja lainsäädännön tarkistamisen avulla tarpeen mukaan. Toteutetaan yhteistyössä toimia ihmisten välisten yhteyksien edistämiseksi, luottamuksen lisäämiseksi ja sovittelun edistämiseksi konfliktin jakamien yhteisöjen välillä.
- Toteutetaan lisätoimia maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden kestävän integraation edistämiseksi (omistusoikeudet, työllisyys ja kohdennettu tuki).
- Vahvistetaan naisten merkityksellistä osallistumista konfliktien rauhanomaiseen ratkaisemiseen ja rauhanrakentamiseen ja varmistetaan, että konfliktialueiden naisia ja kansalaisyhteiskuntaa kuullaan aktiivisesti osana kaikkia konfliktinratkaisutoimia.
- Jatketaan yhteisiä ponnisteluja ja toteutetaan tehokkaita ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä tunnustamattomuuspolitiikan lujittamiseksi kansainvälisesti.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Toteutetaan toimia, jotta konfliktiin löydetään kestävä ratkaisu, rajoittamatta konfliktiin liittyvien asioiden käsittelyyn käytettävissä olevia toimintamalleja. Konfliktin rauhanomainen ratkaiseminen on yksi keskeisistä aiheista osapuolten välisessä poliittisessa vuoropuhelussa sekä vuoropuhelussa muiden asiaan liittyvien kansainvälisten toimijoiden kanssa.
- Jatketaan yhteisiä toimia, joilla edistetään kansainvälisten turvallisuusmekanismien luomista Georgiaan kuuluvilla Abhasian alueella ja Tshinvalin alueella / Etelä-Ossetiassa, kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen pääsyä näille alueille ja Georgiassa toteutettavan Euroopan unionin tarkkailuoperaation (EUMM Georgia) toimeksiannon täytäntöönpanoa kaikilta osin kaikkialla Georgiassa.
- Pyritään edelleen varmistamaan maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden ja pakolaisten turvallinen, ihmisarvoinen ja vapaaehtoinen paluu lähtöpaikkaansa kansainvälisen oikeuden periaatteita noudattaen.
- Jatketaan yhteistyötä Kansainvälisen rikostuomioistuimen kanssa panemalla täytäntöön Rooman perussääntö ja siihen liittyvät välineet huolehtien asianmukaisesti sen riippumattomuudesta. Jatketaan yhteistyötä kansainvälisen

rikostuomioistuimen kanssa elokuussa 2008 käytyä sotaa koskevassa rikostutkinnassa.

3. Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Maaliskuussa 2017 Georgian kansalaisille myönnettiin viisumivapaus EU:hun. Tässä yhteydessä Georgian olisi edelleen toteutettava viisumivapautta koskevat välitavoitteet ja käsiteltävä komission viisumivapauden keskeyttämismekanismin puitteissa antamissa säännöllisissä raporteissa annettuja suosituksia, jotta voidaan varmistaa viisumivapausjärjestelmän kestävyys ja siten edistää EU:n ja Georgian välistä liikkuvuutta ja ihmisten välisiä yhteyksiä.

Lisäksi oikeus- ja sisäasioiden alan tehostetun yhteistyön puitteina toimivat takaisinottosopimus, EU:n ja Georgian välinen liikkuvuuskumppanuus sekä tarvittaessa useiden oikeus- ja sisäasioiden alalla toimivien EU:n virastojen, kuten Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex), Euroopan muuttoliikeverkoston (EMN), Europolin, CEPOLin ja Eurojustin, kanssa tehdyt yhteistyöjärjestelyt ja -sopimukset.

3.1 Henkilötietojen suoja

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Varmistetaan henkilötietojen korkeatasoinen suoja, annetaan lainsäädäntöä eurooppalaisten normien mukaisesti ja toteutetaan käytännön toimia sen varmistamiseksi, että oikeutta henkilötietojen suojaan kunnioitetaan julkisella ja yksityisellä sektorilla, myös rikosoikeuden alalla.
- Vahvistetaan tietosuojavalvontaviranomaisen valmiuksia varmistaa nykyaikaisten teknologisten haasteiden kohtaaminen tietosuojan alalla ja eurooppalaisten normien onnistunut täytäntöönpano Georgiassa.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Vahvistetaan edelleen tietosuojavalvontaviranomaisen valmiuksia ja seurataan tietosuojanormien soveltamista.

3.2 Muuttoliike- ja turvapaikka-asiat sekä yhdenmety rajaturvallisuus

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Varmistetaan, että kaikki viisumivapautta koskevat välitavoitteet ja komission viisumivapauden keskeyttämismekanismin raporteissa antamat suositukset toteutetaan jatkuvasti.
- Jatketaan takaisinottosopimusten, myös EU:n ja Georgian välisen takaisinottosopimuksen, tehokasta täytäntöönpanoa.

- Vahvistetaan operatiivista yhteistyötä, jotta voidaan vähentää nopeasti Georgian kansalaisten Schengen+ -alueella jättämien perusteettomien turvapaikkahakemusten määrää.
- Pannaan tehokkaasti täytäntöön Georgian kansalaisten Georgiasta poistumista ja Georgiaan saapumista koskevista säännöistä ja menettelyistä annettuun Georgian lakiin tehdyt muutokset täysin ihmisoikeuksia ja tietosuojaa koskevien vaatimusten mukaisesti.
- Jatketaan tiedotuskampanjoiden järjestämistä viisumivapaata matkustamista koskevista oikeuksista ja velvoitteista.
- Vahvistetaan edelleen rajaturvallisuutta ja ylläpidetään rajatarkastusten ja rajavalvonnan korkeaa laatua.
- Raportoidaan muuttoliiketietojen analysoinnin ja riskinarvioinnin parannuksista.
- Päivitetään Georgian muuttoprofiili säännöllisesti (vähintään joka toinen vuosi).
- Jatketaan operatiivisen yhteistyön lujittamista Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) kanssa, mihin sisältyy yhdenmukaista rajaturvallisuutta koskeva yhteistyö, henkilöstövaihto, koulutukset, alueelta tulevat tarkkailijat yhteisoperaatioissa ja tietojen vaihto itäisen kumppanuuden riskianalyysiverkossa.
- Viimeistellään ja pannaan tehokkaasti täytäntöön Georgian valtion yhdenmukaisen rajaturvallisuuden strategia vuosiksi 2021–2025 sekä siihen liittyvä toimintasuunnitelma.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Pannaan tehokkaasti täytäntöön Georgian muuttoliikestrategia vuosiksi 2021–2030 sekä siihen liittyvät toimintasuunnitelmat.
- Kehitetään tehokkaampia tapoja edistää kiertomuuttoa ja laillista muuttoliikettä noudattaen samalla voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä ja toimivaltaa.
- Käsitellään yksityiskohtaisesti Georgian valtion yhdenmukaisen rajaturvallisuuden strategiaa vuosiksi 2021–2025 sekä siihen liittyviä toimintasuunnitelmia ja pannaan ne tehokkaasti täytäntöön.
- Ylläpidetään rajatarkastusten ja rajavalvonnan korkeaa laatua.
- Edistetään valtion rajojen merkitsemistä naapurivaltioiden kanssa.
- Jatketaan valtion uudelleenkotouttamisohjelman ja -toimien tehokasta täytäntöönpanoa.

3.3 Lainvalvonta

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Varmistetaan lainvalvontaviranomaisia koskevien valitusten riippumattomasta tutkinnasta vastaavan valvontaviranomaisen täydet toimintavalmiudet. Jotta poliisin toimintaa koskeviin valituksiin voidaan vastata uskottavasti, tarvitaan ammattimaista ja tehokasta mekanismia, johon kuuluu sisäinen yleinen tarkastusyksikkö.

- Jatketaan sisäasiainministeriöön kuuluvan ihmisoikeuksien suojelun ja tutkinnan laadunvalvonnan osaston tehokasta toimintaa muun muassa tukemalla Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattua lainvalvontaviranomaisten ammatillista koulutusta ihmisoikeuksista.
- Lisätään vankeusrangaistukselle vaihtoehtoisia ratkaisuja tehostamalla olemassa olevien muiden kuin vapausrangaistusten käyttöä ja ottamalla käyttöön uusia ja lisäämällä kriminaalihuollon valmiuksia.
- Nykyaikaistetaan tutkintaprosesseja ja -tekniikoita järjestäytyneen, vakavan ja kaiken muun rikollisuuden torjumiseksi.

3.4 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Varmistetaan asiaankuuluvien ihmiskaupan torjunnan toimintasuunnitelmien jatkuva täytäntöönpano ja parannetaan edelleen valtion viranomaisten valmiuksia tunnistaa ihmiskauppa ennakoivasti ja tutkia sitä tehokkaasti.
- Valvotaan ihmiskaupan ennakoivan tunnistamisen ja tutkinnan tehokkuutta ja raportoidaan siitä.
- Kehitetään uusi järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskeva kansallinen strategia ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma sekä varmistetaan tehokas täytäntöönpano.
- Hyödynnetään kaikilta osin Europolin kanssa tehtävää operatiivista ja strategista yhteistyötä koskevaa sopimusta muun muassa tarjoamalla operatiivista ja strategista tietoa ja lisäämällä osallistumista EU:n toimintapoliittiseen sykliin / Euroopan monialaiseen rikosuhkien torjuntafoorumiin (EMPACT).
- Jatketaan yhteistyötä CEPOLin kanssa lainvalvontaviranomaisten kouluttamiseksi.
- Jatketaan tiedusteluun perustuvan poliisitoiminnan ja yhtenäisen rikosanalyysijärjestelmän kehittämistä edelleen muun muassa hyväksymällä ja panemalla täytäntöön tiedusteluun perustuvaa poliisitoimintaa koskeva strategia.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Jatketaan toimia järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisemisen ja torjunnan alalla erityisesti järjestäytyneen ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden torjuntaa koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin / Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) puitteissa.
- Tehostetaan yhteistyötä kyberrikollisuuden torjumiseksi ja asiaankuuluvan lainvalvontakoulutuksen järjestämiseksi Georgian viranomaisille.
- Tehostetaan kyberrikollisuuden torjuntatoimia laaja-alaisen oikeudellisen ja institutionaalisen kehyksen luomiseksi Budapestin yleissopimuksen mukaisesti.
- Vahvistetaan edelleen rajatylittävää lainvalvontayhteistyötä georgialaisten rikollisjärjestöjen torjumiseksi.

3.5 Laittomien huumausaineiden torjunta

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Jatketaan huumausaineiden vastaista yhteistyötä saattamalla huume politiikat täysin linjaan EU:n kantojen kanssa ja edistetään edelleen ennaltaehkäisymekanismeja panemalla täytäntöön huumeiden väärinkäytön ehkäisemistä koskeva kansallinen strategia vuosiksi 2021–2026 ja siihen liittyvät toimintasuunnitelmat.
- Pidetään yllä tiivistä yhteistyötä Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) kanssa Georgian kansallisen huumausaineiden seurantakeskuksen valmiuksien parantamiseksi ja asiaankuuluvien ja voimassa olevien tietojen vaihtamiseksi.
- Varmistetaan kansallisten huumeidentorjuntastrategioiden ja myöhempien toimintasuunnitelmien täytäntöönpano.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Varmistetaan edelleen tasapainoinen ja yhtenäistetty lähestymistapa huumausainekysymyksiin, jotta voidaan vahvistaa järjestelmiä huumausaineiden käytöstä aiheutuvien terveydellisten ja sosiaalisten seurauksien käsittelemiseksi sekä varmistaa laittomien huumausaineiden käytön tehokkaampi ehkäisy ja pyrkiä vähentämään laittomien huumausaineiden tarjontaa, kauppaa ja kysyntää.
- Jatketaan säännöllistä vuoropuhelua itäisen kumppanuuden huumausainevuoropuhelun puitteissa.

3.6. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Mukautetaan Georgian lainsäädäntö EU:n neljänteen ja viidenteen rahanpesunvastaiseen direktiiviin.
- Valvotaan varojen jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien määräysten lukumäärää ja jäädytetyn ja menetetyksi tuomitun omaisuuden arvioitua arvoa ja raportoidaan niistä, jotta varmistetaan rikoksella hankittujen varojen menetetyksi tuomitsemista koskevan Georgian lainsäädännön tehokas täytäntöönpano.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tehostetaan toimia rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisyä ja torjuntaa koskevan oikeudellisen ja institutionaalisen kehyksen luomiseksi muun muassa lähentämällä lainsäädäntöä EU:n lainsäädännön kanssa.
- Jatketaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) terrorismin rahoituksen vastaisissa suosituksissa esitettyjen normien täytäntöönpanoa.
- Jatketaan yhteistyötä FATF:n, Euroopan neuvoston, Moneyval-komitean ja EU:n jäsenvaltioiden asiaankuuluvien viranomaisten kanssa rahanpesun torjuntaan liittyvissä kysymyksissä.
- Jatketaan operatiivisen yhteistyön tehostamista menetetyksi tuomitsemisessa, varojen takaisinperimisessä ja varojen hallinnoinnissa tehokkaalla tiedottamisella ja

parhaiden käytäntöjen vaihdolla Georgian viranomaisten ja varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavien EU:n toimistojen välillä.

3.7 Oikeudellinen yhteistyö

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Jatketaan Eurojustin kanssa tehdyn operatiivista yhteistyötä koskevan sopimuksen täytäntöönpanoa.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tehostetaan oikeudellista yhteistyötä siviili- ja kauppaoikeuden alalla panemalla täytäntöön vuonna 1965 tehty yleissopimus oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa sekä vuonna 1970 tehty yleissopimus todisteiden vastaanottamisesta ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa.
- Liitytään kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin keskeisiin yleissopimuksiin oikeudellisen yhteistyön ja lasten suojelun alalla, kuten vuoden 2005 yleissopimukseen oikeuspaikkasopimuksista ja vuoden 2007 Haagin yleissopimukseen lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä sekä sen elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehtyyn pöytäkirjaan, ja pannaan ne täytäntöön.
- Tehostetaan rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä liittymällä asiaa koskeviin, erityisesti Euroopan neuvoston yleissopimuksiin ja panemalla ne täytäntöön.

4. *Kauppa ja kaupan liitännäistoimenpiteet*

Osapuolet jatkavat yhdentymisen syventämistä assosiaatiosopimuksen ja pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen perusteella. Osapuolet ovat tietoisia siitä, että tämän sopimuksen tarjoamia mahdollisuuksia ei ole vielä kaikilta osin hyödynnetty, ja tekevät yhteistyötä, jotta Georgia saavuttaisi yhdenmukaisuuden EU:n säännösten kanssa, kuten assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen asiaankuuluvissa liitteissä todetaan, erityisesti jäljempänä mainituilla kauppaan liittyvillä aloilla. Assosiaatiosopimuksen ja siihen kuuluvan pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen tehokas täytäntöönpano, joka liittyy sääntelyn lähentämistä ja sen edellyttämien uudistusten toteuttamista koskevaan laajempaan prosessiin, edistää edellytysten luomista vahvistetuille talous- ja kauppasuhteille EU:n kanssa, mikä johtaa Georgian asteittaiseen syvempään taloudelliseen yhdentymiseen Euroopan unionin sisämarkkinoihin, kuten assosiaatiosopimuksessa on tavoitteena. Osapuolet tekevät yhteistyötä pannakseen täytäntöön kaikki assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen määräykset. Osapuolet tekevät säännöllisesti yhteistyötä muun muassa EU:n ja Georgian assosiaatiosopimuksen myötä perustetuissa kahdenvälisissä rakenteissa sekä monenvälisissä kehyksissä.

Georgia vahvistaa kansallista institutionaalista kehystä varmistaakseen kullakin osa-alueella hyväksytyn uuden lainsäädännön puolueettoman täytäntöönpanon, valvonnan ja seurannan.

Georgia raportoi lähentämisen tilanteesta erikoistuneiden alakomiteoiden kautta säännöllisesti EU:lle, ja lisäksi se raportoi tilanteesta vuosittain kokoontuvassa kauppaa liittyviä kysymyksiä käsittelevässä assosiaatiokomiteassa. EU tarjoaa tarvittaessa ja molempien osapuolien niin sopiessa tukea ja asiantuntemusta auttaakseen Georgian viranomaisia tässä prosessissa.

4.1 Tavarakauppa

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Tehdään lisäparannuksia kauppatilastojen alalla.
- Tehdään yhteistyötä, jotta Georgia voisi monipuolistaa vientirakennettaan, myös uusien tuotteiden viennissä EU:n markkinoille.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tehdään tiivistä yhteistyötä toimenpiteiden kiertämisen ehkäisemismekanismin soveltamiseksi tehokkaasti.
- Autetaan Georgiaa laatimaan sellaista lainsäädäntöä, jota se mahdollisesti valmistelee markkinoillepääsyn alalla tai muilla siihen liittyvillä aloilla (kuten kaupan suojakeinot), ja panemaan se täytäntöön.
- Varmistetaan tietojenvaihto markkinoillepääsyyn liittyvästä kehityksestä ja markkinoillepääsyä koskevasta politiikasta.

4.2 Tekniset määräykset, standardointi ja näitä koskeva infrastruktuuri

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Laaditaan lainsäädäntöä, jonka Georgia on sitoutunut panemaan täytäntöön assosiaatiosopimuksen perusteella, sellaisena kuin se määritellään kaupan teknisiä esteitä koskevassa assosiaatiosopimuksen strategiassa.
- Kehitetään edelleen standardeihin, teknisiin määräyksiin, metrologiaan, markkinavalvontaan, akkreditointiin ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyihin liittyvää hallintoinfrastruktuuria, myös EU:n tuen kautta.
- Autetaan sidosryhmiä, kuten talouden toimijoita, valmistautumaan ja mukautumaan sellaisen lainsäädännön täytäntöönpanoon, jota on lähennetty unionin säännöstöön.
- Jatketaan teollisuustuotteiden markkinavalvontastrategian täytäntöönpanoa.
- Vahvistetaan Georgian asiaankuuluvien valtion laitosten ja markkinavalvontaelinten hallinnollisia valmiuksia markkinavalvonnan alalla.
- Tarjotaan henkilöstölle lisäkoulutusta teknisten määräysten, metrologian ja standardoinnin sekä akkreditoinnin parissa työskentelevien viranomaisten ja virastojen hallinnon alalla.

- Vaihdetään tietoja kaikista olennaisista seikoista Georgian strategioissa, jotka koskevat kaupan teknisiä esteitä ja markkina- ja valvontaa, kuten tarvittaessa määrärajoista.

4.3 Terveystien ja kasvisuojeluun liittyvät toimenpiteet

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Tuetaan elintarvikkeita ja rehuja sekä eläinten ja kasvien terveyttä koskevaa ennakkovaroitusjärjestelmää.
- Järjestetään tiedotuskampanjoita asianomaisten virastojen, yritysten ja kansalaisjärjestöjen kanssa EU:n markkinoille pääsemisen edellytyksistä ja kansalaisyhteiskunnan kanssa elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuuteen liittyvistä olennaisista kuluttajansuojelunäkökohdista.
- Tarjotaan Georgian lisäksi EU:n teknistä neuvontaa ja tukea terveyteen ja kasvisuojeluun liittyviä toimenpiteitä koskevan lainsäädännön laatimisessa ja täytäntöönpanossa EU:n vaatimusten mukaisesti. Tähän kuuluvat esimerkiksi asianomaisen henkilöstön koulutus, toimivaltaisten viranomaisien valmiuksien kehittäminen ja tuki laboratoriovalmiuksien parantamiseen.
- Tuetaan Georgiaa terveyteen ja kasvisuojeluun liittyvien toimenpiteiden aloilla annetun lähennetyn lainsäädännön onnistuneessa täytäntöönpanossa.
- Tehostetaan Georgian yritysten mukautumisvalmiuksia EU:n säännöstöön lähennetyn lainsäädännön täytäntöönpanoa varten. Keskitetään tuki sopeutumisvalmiuksiin erityisesti mikrokokoisten, pienten ja keskisuurten elintarvikealan toimijoiden osalta.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tuetaan Georgiaa riskianalyysin tehostamiseksi terveys- ja kasvisuojelutoimien alalla. Varmistetaan eläinlääkintä- ja kasvisuojelualaa sekä elintarviketurvallisuutta koskevat tarkastukset rajatarkastusasemilla. Helpotetaan Georgian yritysten mukautumista EU:n säännöstöön lähennetyn lainsäädännön täytäntöönpanoa varten. Edistetään uusien elintarvikkeiden hyväksymistä EU:n markkinoille.
- Tehdään yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin alalla ja eläintuotannon alalla antibioottien käytön vähentämiseksi, jotta voidaan torjua antibioottiresistenssiä.

4.4 Tullimenettelyjen ja kaupan helpottaminen

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Jatketaan yhteistyötä Georgian lainsäädännön lähentämiseksi EU:n säännöstöön ja assosiaatiosopimuksen asiaa koskevassa liitteessä lueteltuihin kansainvälisiin normeihin, kuten uuteen tullikoodeksiin.
- Varmistetaan tulliyhteistyön strategisten puitteiden täytäntöönpano ja tarvittaessa niiden seuranta ja päivittäminen.

- Tuetaan edelleen teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvontaa koskevan Georgian lainsäädännön täytäntöönpanoa EU:n säännösten mukaisesti, kuten assosiaatiosopimuksessa määrätään.
- Tiedotetaan säännöllisesti tullikoodexin täytäntöönpanosta.
- Autetaan Georgiaa liittymään yhteisestä passitusmenettelystä tehtyyn yleissopimukseen.
- Tehdään yhteistyötä Georgialle avoimiin tullin digitalisointia koskeviin aloitteisiin ja foorumeihin liittyvissä toimenpiteissä.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Jatketaan Georgian tulliviranomaisten uudenaikaistamista.
- Jatketaan tullimenettelyjen yksinkertaistamista ja uudistamista.
- Tehdään riskiperusteista tullivalvontayhteistyötä ja jaetaan olennaisia tietoja, joiden avulla voidaan parantaa riskien hallintaa ja toimitusketjujen turvallisuutta, helpottaa laillista kauppaa ja edistää tuontiin, vientiin tai kauttakulkuun tarkoitettujen tavaroiden turvallisuutta.
- Vahvistetaan vuoropuhelua petosten torjunnasta laittoman kaupan, myös valmisteveron alaisten tuotteiden kaupan, ehkäisemiseksi etenkin tehostamalla yhteistyötä, joka perustuu pöytäkirjaan hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta tulliasioissa.
- Kehitetään valmiuksia digitaalisen tulliympäristön toteuttamisen tehostamiseksi.
- Edistetään valtuutettuja talouden toimijoita koskevan järjestelmän vastavuoroista tunnustamista assosiaatiosopimuksen mukaisesti.

4.5 Alkuperäsäännöt

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Pannaan täytäntöön etuuskohteluun oikeuttavia Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskevan alueellisen yleissopimuksen määräykset etenkin alkuperäselvitysten (antaminen ja tarkastaminen, alkuperäsääntöjen noudattaminen) ja tulliyhteistyön osalta.

4.6 Sijoittautuminen, palvelukauppa ja sähköinen kauppa

- Toteutetaan koulutusta ja kehitetään riittävät hallinnolliset valmiudet suunnitellun lainsäädännön lähentämisen toteuttamiseksi.
- Vaihdetaan tietoja ja kokemuksia yhteentoimivien sähköisen kaupan foorumien kehittämisestä.
- Vaihdetaan tietoja ja kokemuksia sidosryhmien tietoisuuden lisäämisestä EU:n postipalveludirektiivin keskeisten säännösten täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon valvonnasta, erityisesti yleispalveluvelvoitteesta, sekä muista asiaankuuluvista postialan toimista.

4.7 Julkiset hankinnat

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Vähennetään suorien hankintojen (ilman avointa tarjouskilpailua tehtävien) osuutta tiukentamalla sekundaarilainsäädäntöä ja soveltamalla tiukemmin sääntöjä, erityisesti kiireellisyyden ja aikataulultaan rajoitettujen tapahtumien vuoksi tehtävien suorien hankintojen osalta.
- Perustetaan riippumaton ja puolueeton julkisten hankintojen tarkastuselin tarkistetun oikeudellisen kehyksen mukaisesti.
- Annetaan tarkkaa ja oikea-aikaista tietoa hankintapolitiikkaan ja sen täytäntöönpanoon vaikuttavasta suunnitteilla olevasta lainsäädännöstä. Tämä koskee sekä lainsäädännön lähentämistä että instituutioiden perustamista julkisten hankintojen alalla.
- Assosiaationeuvosto hyväksyy asiaa koskevan yhteisen päätöksen markkinoille pääsyn myöntämisestä julkisia hankintoja käsittelevää lukua koskevan etenemissuunnitelman I vaiheen loppuun saattamisen myötä.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Osapuolet keskustelevat edelleen assosiaatiosopimuksesta johtuvien velvoitteiden täytäntöönpanosta.
- Georgia jatkaa EU:n tuella uuden julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön laatimista ja hyväksymistä assosiaatiosopimuksessa määrätyn lähentymisprosessin ja aikataulun mukaisesti.

4.8 Teollis- ja tekijänoikeudet

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Tuetaan Georgian kansallisen teollis- ja tekijänoikeuksien keskuksen (Sakpatenti) toimintaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojelun varmistamiseksi. Laajennetaan yhteistyötä kolmansien maiden viranomaisten ja toimialajärjestöjen kanssa.
- Vahvistetaan asianomaisten valtion elinten tai täytäntöönpaneuvien virastojen täytäntöönpanovalmiuksia ja varmistetaan oikeusjärjestelmän moitteeton toiminta, jotta voidaan taata oikeudenhaltijoiden oikeussuojan toteutuminen sekä se, että seuraamukset pannaan täytäntöön.
- Toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä luvattoman jäljentämisen ja väärentämisen torjumiseksi, mihin kuuluu tätä koskevien tilastotietojen tuottaminen jaettavaksi osapuolten kesken.
- Tehdään yhteistyötä sammumista koskevan järjestelmän soveltamiseksi teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvissä asioissa.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Varmistetaan, että molempien osapuolten oikeudenhaltijoilla on teollis- ja tekijänoikeuksien korkeatasoinen suoja ja mahdollisuudet soveltaa näitä oikeuksia.

- Toteutetaan toimenpiteitä yleisen tietoisuuden lisäämiseksi teollis- ja tekijänoikeuksien suojan ja käytön alalla ja huolehditaan tuloksellisesta vuoropuhelusta oikeudenhaltijoiden kanssa.

4.9 Kilpailu

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tehdään yhteistyötä assosiaatiosopimuksen kilpailua koskevan luvun ja siihen liittyvien uudistusten täytäntöönpanossa. Yhteistyössä käsitellään Georgian kilpailuviranomaisen institutionaalisia puitteita ja asiaankuuluvia hallinnollisia valmiuksia, jotta varmistetaan asiaankuuluvan kilpailulainsäädännön tehokas täytäntöönpano.
- Yhteistyö kattaa myös tehostetun vuoropuhelun valvontatoimista kilpailun ja tukien aloilla.

4.10 Avoimuus

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Vahvistetaan edelleen kauppaan liittyvän politiikanteon avoimuutta koskevien sitoumusten täytäntöönpanoa.
- Keskustellaan parhaista käytännöistä ja kummankin osapuolen kokemuksista avoimessa politiikanteossa, vaihdetaan tietoja ja järjestetään asiaankuuluvaa koulutusta, myös viestintämekanismeista ja sidosryhmien kuulemisesta, sekä järjestetään seminaareja ja muita kansalaisille suunnattuja tapahtumia, joiden tarkoituksena on selittää assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanoa ja lainsäädännön lähentämisprosessia.

4.11 Kauppa ja kestävä kehitys

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Luodaan asianmukainen täytäntöönpano- ja valvontajärjestelmä kaikille työelämän normeille ja oikeuksille ja erityisesti lapsityövoiman käytön poistamiselle kansainvälisten ja EU:n periaatteiden ja käytäntöjen mukaisesti.
- Tehdään yhteistyötä päivitetyn kansallisesti määritellyn panoksen täytäntöönpanossa ja pitkän aikavälin vähähiilisen kehitysstrategian laatimisessa Pariisin sopimuksen mukaisesti.
- Tehostetaan edelleen CITES-järjestelmän täytäntöönpanoa erityisesti sellaisten lajien osalta, joilla käydään runsaasti kauppaa EU:n kanssa, kuten *Galanthus spp.*
- Jatketaan sidosryhmien osallistumista ja kansalaisyhteiskunnan vuoropuhelua koskevan luvun mukaisten parhaiden käytäntöjen parantamista ja vaihtamista.
- Jatketaan kauppaan ja kestävään kehitykseen liittyvien sitoumusten täytäntöönpanoa koskevaa vuoropuhelua.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Jatketaan tietojen vaihtoa työelämän normien tehokkaasta täytäntöönpanosta ja työsuojelun tukemisesta, myös tehokkaasta valvonnasta ja täytäntöönpanon valvonnasta.
- Keskustellaan sellaisten monenvälisten ympäristösopimusten täytäntöönpanosta, joiden osapuolena jompikumpi osapuoli on.
- Tehdään yhteistyötä biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen mukaisen kunnianhimoisen maailmanlaajuisen biologista monimuotoisuutta koskevan kehyksen aikaansaamiseksi.

5. Taloudellinen ja alakohtainen yhteistyö

Osapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen talouskehitystä ja taloudellista yhdentymistä muun muassa entistä syvemmän alakohtaisen yhteistyön avulla. Yhteistyössä tuetaan pk-yritysten kehittymistä ja keskitytään kestävän, vihreän, osallistavan ja digitaalisen talouskasvun saavuttamiseen. Osapuolet tekevät yhteistyötä puuttuakseen covid-19-pandemian sosioekonomisiin seurauksiin ja parantavat samalla lyhyen ja pitkän aikavälin palautumiskykyä. Osapuolet tekevät yhteistyötä taatakseen kaikille ihmisarvoista työtä ja oikeudenmukaiset työolot, vahvistaakseen yhtäläisiä mahdollisuuksia, edistääkseen pääsyä työmarkkinoille sekä torjuakseen köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä. Georgia vahvistaa sääntelyn lähentämistä EU:n säännöstöön assosiaatiosopimuksen sitoumusten mukaisesti. Georgia vahvistaa myös kansallista institutionaalista kehystä varmistaakseen kullakin osapuolella hyväksytyn uuden lainsäädännön riippumattoman täytäntöönpanon, valvonnan ja seurannan. Georgia raportoi lähentämisen tilanteesta erikoistuneiden alakomiteoiden kautta EU:lle säännöllisesti, ja EU tarjoaa tarvittaessa ja molempien osapuolien niin sopiessa tukea ja asiantuntemusta auttaakseen Georgian viranomaisia tässä prosessissa.

5.1 Taloudellinen kehitys ja markkinamahdollisuudet

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tehdään yhteistyötä Georgian tukemiseksi toimivan markkinatalouden luomisessa, kestävän, vihreän ja osallistavan talouskasvun saavuttamiseen keskittymisessä ja politiikkojen asteittaisessa lähentämisessä EU:n politiikkoihin noudattaen makrotaloudellista vakautta, tervettä julkistaloutta, vahvaa rahoitusjärjestelmää ja tasapainoista maksutasetta koskevia periaatteita.
- Seurataan makrotaloudellista kehitystä, keskustellaan keskeisistä politiikkaan liittyvistä haasteista ja vaihdetaan tietoja parhaista käytännöistä lujittamalla säännöllistä makrotaloudellista vuoropuhelua, jotta voidaan parantaa talouspolitiikan laatua.
- Vahvistetaan Georgian keskuspankin riippumattomuutta ja sääntelyvalmiuksia ja hyödynnetään EU:n kokemuksia rahapolitiikasta ja valuuttakurssipolitiikasta, myös euron kansainvälisestä roolista, jotta Georgian valmiuksia näillä aloilla kehitetään edelleen.

- Vahvistetaan edelleen julkisen talouden kestävyyttä ja hallintoa jatkamalla finanssipoliittisten uudistusten parantamista.
- Parannetaan valtion omistamien yritysten tehokkuutta ja vähennetään edelleen niihin liittyviä julkisen talouden riskejä hyväksymällä yritysten hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevia standardeja.
- Kehitetään kestävä, kattava ja hyvin kohdennettu sosiaalinen turvaverkko.
- Edistetään naisten laajempaa osallistumista työmarkkinoille ja liiketoimintaan, mikä tukee talouskasvua.

5.2 Maatalous ja maaseudun kehittäminen

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Varmistetaan maatalouden ja maaseudun kehittämisen strategian 2021–2027 ja siihen liittyvien toimintasuunnitelmien täytäntöönpano.
- Hyväksytään vuoteen 2021 mennessä maatalouden ja maaseudun kehittämisen strategian 2021–2027 elintarviketurvallisuutta koskevan osan strateginen asiakirja ja pannaan se täytäntöön.
- Pannaan täytäntöön maaseudun kehittämisen institutionaalinen uudistus.
- Tuetaan tehokkaiden arvoketjujen kehittämistä ja pk-yrityksiä niiden kilpailukyvyn parantamiseksi sellaisilla valituilla aloilla, joilla on paljon vientiarvoa. Vahvistetaan ensisijaisten arvoketjujen ja kaupan painopisteiden valinnan välistä johdonmukaisuutta.
- Varmistetaan naisten mahdollisuudet maaseudun monipuolistuneissa talouksissa.
- Varmistetaan kaikkien julkisten palvelujen tarjoaminen maaseutualueilla painottaen erityisesti syrjäisimpiä maaseutualueita, jotta ketään ei jätetä jälkeen.

Keskipitkän aikavälin painopisteet:

- Nykyaikaistetaan ja tehostetaan maataloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaavia instituutioita, muun muassa ottamalla tähän prosessiin mukaan kaikki alan merkitykselliset sidosryhmät. Vahvistetaan edelleen hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen välistä koordinointimekanismia.
- Edistetään ja helpotetaan ilmastoälykästä maataloutta, energiatehokkaita teknologioita ja muita hyviä maatalouskäytäntöjä. Nykyaikaistetaan ja parannetaan maataloustuotteiden tuotantoa, jalostusta ja varastointia Georgian maatalouden tuottavuuden, lisäarvon ja kilpailukyvyn lisäämiseksi.
- Helpotetaan maataloustuotteiden kaupan pitämistä koskevien vaatimusten asteittaista käyttöönottoa elintarviketurvallisuuden parantamiseksi ja jatketaan laatuja järjestelmien täytäntöönpanoa, mukaan lukien luonnonmukainen maatalous ja maantieteellisellä merkinnällä varustetut tuotteet.
- Parannetaan maataloustuotannon kilpailukykyä ja kestävyyttä muun muassa edistämällä mittakaavaetujen saamista markkinasuuntautuneiden maatalousosuoskuntien ja tuottajajärjestöjen kautta, kehittämällä neuvonta- ja laajennusjärjestelmiä tuotannon lisäämiseksi ja viennin kasvattamiseksi, edistämällä

luonnonmukaista tuotantoa ja helpottamalla mahdollisuuksia saada lainaa ja rahoitusta maataloutta varten.

- Lähennetään asteittain voimassa olevia maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskevia politiikkoja ja toteutetaan niitä hyviksi todettujen EU:n mallien pohjalta.
- Parannetaan maaseutualueiden työllisyyttä ja elinolosuhteita kehittämällä luonnonvarojen hoitoa, palveluja ja infrastruktuuria ja monipuolistamalla maaseudun elinkeinoelämää.

5.3 Julkisen talouden varainhoidon sisäinen valvonta ja ulkoiset tarkastukset

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Kehitetään edelleen hajautettuun hallintovastuuseen perustuvaa sisäistä valvontajärjestelmää, joka kattaa muun muassa toiminnallisesti riippumattomat valtion viranomaisten sisäiset tarkastukset, varmistamalla yhdenmukaistaminen yleisesti hyväksyttyjen kansainvälisten normien ja puitteiden sekä EU:n hyvän käytännön kanssa.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Parannetaan edelleen sisäistä valvontaa ja tarkastusjärjestelmää julkisella sektorilla noudattaen arviointia puutteista nykykäytännön ja yleisesti hyväksyttyjen kansainvälisten normien, puitteiden ja EU:n hyvän käytännön välillä.
- Varmistetaan, että tilintarkastustuomioistuimen (Georgian valtion tarkastuselin) ulkoista valvontatoimintaa kehitetään yleisesti hyväksyttyjen kansainvälisten normien (INTOSAI) mukaisesti.

5.4 Kansanterveys

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Pannaan edelleen täytäntöön assosiaatiosopimuksen asiaa koskevissa liitteissä mainittua EU:n terveysalan säännöstöä erityisesti veren turvallisuuden, tupakoinnin torjunnan, ihmisestä peräisin olevien aineiden (veri, kudokset, elimet, solut) laadun ja turvallisuuden, tartuntatautien ja pandemiavalmiuden aloilla noudattaen myös tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen ja kansainvälisen terveystäytäntöön mukaisia Georgian kansainvälisiä velvoitteita.
- Parannetaan yleisen terveydenhuollon ohjelman kattavuutta ja vähennetään potilaille koituvia kuluja. Lisätään digitalisaatiota (sähköistä terveydenhuoltoa).
- Parannetaan perusterveydenhuollon, jonka tehtävänä on sairauksien ehkäiseminen ja elämänlaadun parantaminen, laatua ja saatavuutta.
- Viimeistellään ja hyväksytään kansallinen terveysstrategia ja sen toimintasuunnitelmat ja aloitetaan niiden täytäntöönpano.
- Vahvistetaan kansallisia monialaisia toimia mikrobilääkeresistenssin torjumiseksi muun muassa tehostamalla valvontaa, mikrobilääkkeiden varovaista käyttöä ja infektioiden hallintaa terveydenhuollon yksiköissä.

- Valmistellaan ihmisten käyttöön tarkoitettujen lääkkeiden rekisteröintiä koskevia vaatimuksia käsittelevän kansainvälisen harmonisointineuvoston (ICH) linjausten täytäntöönpanoa EU:n lääkesäännöstöön lähentämisen yhteydessä. Tämä antaisi Georgialle hyvän perustan varmistaa lääkkeiden laatu, turvallisuus ja tehokkuus (lähinnä tuontia tai paikallista valmistusta/kulutusta varten).

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Parannetaan terveydenhuolto- ja ennaltaehkäisypalvelujen osallistavuutta, esimerkiksi edistämällä terveellisiä elämäntapoja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja paikallisviranomaisten tuella.
- Vahvistetaan politiikantekoa ja valvotaan terveydenhuollon toimintayksiköjä sekä potilaiden oikeuksia ja niiden täytäntöönpanokelpoisuutta.
- Vahvistetaan terveydenhuollon toimintayksiköjä – joista useimmat ovat yksityisiä – ja niiden vastuuvollisuutta perustamalla laatuindikaattoreita, ottamalla käyttöön arvoon perustuvat hankintamenettelyt ja muita laadunhallintamenettelyjä, mukaan lukien kansainvälisten akkreditointielinten suorittaman terveydenhuollon toimintayksiköjen akkreditoinnin tunnustaminen.

5.5 Verotus

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Parannetaan ja yksinkertaistetaan verolainsäädäntöä.
- Edistetään veroasioiden hyvää hallintoa, parannetaan kansainvälistä yhteistyötä ja pannaan täytäntöön hyvän hallinnon periaatteet veroalalla, kuten läpinäkyvyyttä, tietojenvaihtoa ja oikeudenmukaista verotusta koskevat globaalit standardit sekä veropohjan rapautumisen ja voitonsiirtojen torjumista koskevat vähimmäisstandardit (BEPS).
- Parannetaan verohallinnon valmiuksia erityisesti käyttämällä verovalvonnassa ja ALV:n palautuksissa kohdistetumpaa, riskiperusteista järjestelmää.
- Vahvistetaan yhteistyötä Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) kanssa petosten ja valmisteveron alaisten tuotteiden salakuljetuksen torjumiseksi.
- Yhdenmukaistetaan toimia, joilla torjutaan petoksia ja valmisteveron alaisten tuotteiden salakuljetusta, keskeiset politiikanalat mukaan lukien.
- Tehdään yhteistyötä Georgian kanssa Maailman terveysjärjestön (WHO) tupakkatuotteiden laittoman kaupan estämistä koskevaan pöytäkirjaan liittymisen ja sen onnistuneen täytäntöönpanon osalta.
- Kehitetään yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden veroviranomaisten kanssa vaihtamalla tietoja uusista kokemuksista ja suuntauksista verotuksen alalla, mukaan luettuna niiden mahdollisuuksien tarkastelu, jotka liittyvät Georgian veroviranomaisten ottamiseen mukaan EU:n Fiscalis-ohjelmaan.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Yhdenmukaistetaan tupakkatuotteiden kansalliset valmisteverokannat asteittain (vuoteen 2026 mennessä) EU:n verotasojen kanssa.

- Yhdenmukaistetaan Georgian lainsäädäntö asteittain energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta 27 päivänä lokakuuta 2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY kanssa.

5.6 Tilastot

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Puututaan tilastollisiin eroihin mitattaessa EU:n ja Georgian kahdenvälisiä kauppätietoja.
- Kehitetään sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja ja niiden käyttöä analysointiin ja raportointiin.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Varmistetaan lähentyminen asiaankuuluvaan EU:n säännöstöön.
- Perustetaan Georgiaan väestörekisteri.
- Tuotetaan alueellisia tilastoja NUTS-luokituksen mukaisesti.
- Lisätään hallinnollisten tietojen saatavuutta ja käyttöä tilastotarkoituksiin.
- Varmistetaan edelleen, että tilastot ja tiedot ovat tutkijoiden, journalistien ja yleisön saatavilla.
- Saatetaan yritystilastomenettely EU:n normien ja yritystilastot yhteen kokoavassa puiteasetuksessa (FRIBS) säädettyjen tuleviin tietovaatimuksiin suuntautuneiden yritystilastojen mukaiseksi. Tämän yhtenäistämisen tehostamiseksi olisi edistettävä EU-maiden kokemusten vaihtoa pantaessa FRIBS-asetusta täytäntöön.

5.7 Kuluttajapolitiikka

- Jatketaan Georgian lainsäädännön asteittaista lähentämistä asiaan liittyviin EU:n säädöksiin ja kansainvälisiin oikeusvälineisiin.
- Vahvistetaan kuluttajansuojaa Georgiassa etenkin antamalla hallituksen virkamiehille ja muille kuluttajien etua edustaville tahoille koulutusta maan lainsäädännön lähentämisessä EU:n lainsäädäntöön ja sen täytäntöönpanossa.

5.8 Yhtiöoikeus, kirjanpito ja tilintarkastus, yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Pannaan täytäntöön Georgian yrittäjälaki assosiaatiosopimuksen liitteen vaatimusten mukaisesti.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Kehitetään merkityksellisten valtion laitosten hallinnollisia valmiuksia.
- Pannaan edelleen kansallisella tasolla täytäntöön asiaankuuluvia kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja ja edistetään sitä, että kaikki lakisääteiset tilintarkastajat soveltavat niitä kansallisella tasolla.
- Vaihdetaan osapuolten kesken sovitulla tavalla oikea-aikaista, hyödyllistä ja tarkkaa tietoa voimassa olevan lainsäädännön tilanteesta ja sen yhteneväisyydestä EU:n lainsäädännön kanssa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi sovitun aikataulun mukaisesti.

5.9 Rahoituspalvelut

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Annetaan laki moottoriajoneuvojen pakollisesta vakuutuksesta ja pannaan se täytäntöön.
- Määritetään alat, joilla olisi annettava koulutusta ja kehitettävä valmiuksia.
- Annetaan oikea-aikaista, asianmukaista ja tarkkaa tietoa voimassa olevan lainsäädännön tilasta ja kehityksestä Georgiassa.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Kehitetään edelleen kansainvälisesti sovittujen sääntelystandardien mukaista sääntely- ja valvontakehystä, johon kuuluvat uusi valvontamenettely sekä uudet työkalut ja välineet.
- Parannetaan valvontaviranomaisten hallinnollisia valmiuksia.
- Edistetään rahoitusmarkkinoiden monipuolistamista kehittämällä vakuutus-, pääoma- ja eläkemarkkinoita sekä pankkialan ulkopuolisia rahoituspalvelumarkkinoita. Parannetaan rahoitusinfrastruktuuria ja edistetään rahoituksen kestävyttä ja osallistavuutta.
- Tuetaan Georgian pyrkimyksiä täyttää tarvittavat ehdot, jotta se voi liittyä yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA).

5.10 Teollisuus- ja yrityspolitiikka ja kaivosteollisuus

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Pannaan täytäntöön Georgian pk-yrityksiä koskeva strategia ja vastaavat toimintasuunnitelmat.
- Laaditaan seuraava budjetoitu pk-yrityksiä koskeva strategia, johon sisältyy tuloksellisuuden mittauskehys. Varmistetaan yksityisen sektorin kuuleminen. Annetaan pk-yritysjärjestöille tehtäväksi selkeät tavoitteet (mukaan lukien keskeiset tulosindikaattorit), samalla kun varmistetaan toiminnan riippumattomuus ja jatkuvuus.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Pannaan täytäntöön maakohtainen etenemissuunnitelma ja eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan aloitteen ("Small Business Act") arviointien suositukset mahdollisimman laajalti.
- Yhdistetään pk-yritysten kehittäminen pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen luomisiin mahdollisuuksiin muun muassa yritysten (tuki)verkostojen (esim. Yritys-Eurooppa-verkosto) ja klustereiden välityksellä.
- Vahvistetaan julkisen ja yksityisen sektorin välistä vuoropuhelua, jotta voidaan parantaa kaikenkokoisten yritysten ja niiden yhteenliittymien osallistumista sääntelytoimien valmisteluun ja tiedottaa niille täytäntöönpanotoimenpiteistä ajoissa, jotta yritykset – erityisesti pk-yritykset – voivat mukautua uusiin toimenpiteisiin.
- Kehitetään Georgian nuorten yritysten tilaisuuksia päästä EU:n ja Georgian markkinoille.
- Parannetaan yhteydenpitoa pk-yrityksiin ja niiden mahdollisuuksia saada rahoitusta. Kehitetään muuta kuin pankkirahoitusta liiketoiminnalle, kuten riskipääomaa, joukkorahoitusta ja yhteiskunnallisia yrityksiä.
- Tuetaan sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamista pk-yritysten kehittämisessä Georgiassa tukemalla naisyrittäjien osuuden lisäämistä erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, heidän rahoitusmahdollisuuksiaan jne.
- Edistetään nuorten yrittäjyyttä ja otetaan nuoret mukaan yrittäjyys- ja startup-ekosysteemiin.
- Helpotetaan yritysten välistä yhteistyötä kehittämällä ja vahvistamalla yritysklustereita, joissa keskitytään kestävään, vihreään ja osallistavaan talouskasvuun, ottaen huomioon kiertotalouteen siirtymisen tarjoamat mahdollisuudet.
- Lisätään tuottavuutta esimerkiksi digitalisoimalla taloutta edelleen ja ottamalla käyttöön innovatiivisia käytäntöjä julkisella ja yksityisellä sektorilla. Asetetaan etusijalle strategisesti tärkeiden arvoketjujen digitalisointi.
- Vaihdetään erityisen alakomitean välityksellä tietoja kaivos- ja metalliteollisuuden alalla, jotta voidaan ymmärtää paremmin Georgian ja EU:n politiikkoja. Tähän kuuluvat EU:n raaka-ainealoitteen, kriittisiä raaka-aineita koskevan toimintasuunnitelman, Horisontti 2020 -tutkimusohjelman ja sen seuraajan, Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, sekä raaka-aineita koskevan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden täytäntöönpano.

5.11 Matkailu

- Vaihdetään muun muassa erityisen alakomitean välityksellä tietoja matkailun kehittämisestä Georgiassa ja EU:ssa sekä esimerkiksi merkityksellisistä tapahtumista ja parhaista käytännöistä ja tuetaan Georgiaa sen matkailustrategian täytäntöönpanossa.

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Jatketaan Georgian lainsäädännön lähentämistä EU:n säännöstöön työterveyden ja -turvallisuuden, työlainsäädännön, sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden aloilla assosiaatiosopimuksen asiaankuuluvan liitteen aikataulun mukaisesti.
- Luodaan ja pannaan täytäntöön kaiken työlainsäädännön ja työolojen tehokkaan täytäntöönpano- ja valvontajärjestelmän oikeudellinen kehys kansainvälisten ja EU:n periaatteiden mukaisesti ja kehitetään työmarkkinaosapuolten, oikeuslaitoksen ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien lähennettyyn lainsäädäntöön liittyviä valmiuksia.
- Pannaan täytäntöön työllisyyden edistämistä koskeva laki, varmistetaan uuden valtion työllisyyden tukiviraston (SESA) tehokas toiminta ja taataan erityisesti sen resurssit (määrärahat, henkilöstö).
- Pannaan täytäntöön työmarkkinastrategia vuosiksi 2020–2023 ja vastaavat toimintasuunnitelmat.
- Parannetaan edelleen miehitetyiltä alueilta maan sisällä siirtymään joutuneista henkilöistä, työ-, terveys- ja sosiaaliasioista vastaavan ministeriön sekä sosiaalipalvelujen valmiuksia.
- Lisätään aktiivista tukea nuorten siirtymiselle työelämään varmistamalla kaikille nuorille yhtäläiset mahdollisuudet kehittää tarvittavia taitoja ja hankkia käytännön kokemusta, jotta voidaan sujuvoittaa siirtymistä koulutuksesta työmarkkinoille.
- Varmistetaan, että sosiaalisen suojelun järjestelmä tukee aktivointia (työmarkkinoille osallistumista) ja että sosiaaliavustus- ja eläkejärjestelmät ovat asianmukaisia ja kestäviä.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Jatketaan toimivan, ILO:n ja EU:n normien mukaisen työsuojelutarkastusjärjestelmän varmistamista hallinnollisten ja täytäntöönpanovalmiuksien varmistamiseksi työterveyden ja -turvallisuuden sekä työoikeuden aloilla ja vahvistetaan edelleen asiaankuuluvien oikeuselinten ja sidosryhmien valmiuksia.
- Jatketaan uuden valtion työllisyyden tukiviraston valmiuksien vahvistamista unionin julkisten työvoimapalvelujen käytäntöjen mukaisesti ja varmistetaan työvoimapalvelujen esteettömyys ja tehokkuus.
- Kokeillaan lähestymistapoja nuorten työelämään siirtymisen tukemiseksi.
- Seurataan työmarkkinastrategian 2020–2023 täytäntöönpanoa ja tuloksia.
- Ylläpidetään toimivaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten kolmikantakomission ja sen alueellisen yksikön tehokkaan toiminnan avulla ja kehittämällä työmarkkinaosapuolten valmiuksia.
- Tuetaan monialaisia toimenpiteitä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden työllistymisen parantamiseksi.

- Kehitetään sosiaalilakia, jolla pyritään parantamaan työllisyys- ja sosiaalietuusjärjestelmää sekä terveydenhuoltoa sosiaalihuollon laajemmasta näkökulmasta (työllisyys, sosiaalinen liikkuvuus, terveydenhuolto, sosiaaliturva ja sosiaaliavustukset).
- Toteutetaan toimia ”epävirallisiin työsuhteisiin” / ”pimeään työhön” puuttumiseksi yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

5.13 Digitaalitalous ja -yhteiskunta

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Osapuolet tekevät yhteistyötä yhdenmukaistaakseen edelleen Georgian lainsäädäntöä EU:n verkko- ja tietoturvasäädöksiin kanssa ja parantaakseen keskeisen kriittisen infrastruktuurin alojen ja julkisen sektorin organisaatioiden kyberuhkien sietokykyä EU:n asiaan liittyvien kokemusten, käytäntöjen ja normien pohjalta.
- Lähennetään lainsäädäntöä EU:n säännöstöön sähköisen viestinnän alalla, ja vahvistetaan edelleen erityisesti sähköisen viestinnän kansallisen sääntelyviranomaisen riippumattomuutta ja hallinnollisia valmiuksia.
- Pannaan täytäntöön alueellinen verkkovierailusopimus (joka on tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2022 alkupuolella).
- Pannaan täytäntöön alueellinen taajuuksien koordinoitua koskeva sopimus (joka on tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2022 alkupuolella).
- Pannaan täytäntöön Georgian kansallinen laajakaistan kehittämisstrategia ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma ottaen huomioon EU:n lainsäädäntö ja parhaat käytännöt.
- Tuetaan Georgiaa Mustanmeren digitaalisen liitettävyyden alalla.
- Osapuolet tekevät yhteistyötä, jotta Georgia voi hyväksyä sähköisen tunnistamisen järjestelmiä ja sähköisiä luottamuspalveluja koskevat oikeudelliset kehykset EU:n lainsäädännön ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Näin voidaan mahdollisesti tehdä luottamuspalvelujen vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus.
- Edistetään Georgian digitaalitaloutta seuraavilla aloilla: digiosaaminen, digitaalinen innovointi ja startup-ekosysteemit, kyberturvallisuus ja kansalaisten ja yritysten sähköiset palvelut sekä avaruusteknologiaan perustuvan datan ja avaruusteknologiaan perustuvien palvelujen käyttöönotto.

5.14 Kalastus- ja meripolitiikka

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Edistetään yhdenmukaistavan lähestymistavan soveltamista meriasioihin erityisesti osallistamalla monialaisten ja alueellisten aloitteiden kehittämiseen, perustamalla koordinoitua mekanisme, määrittämällä yhteiseen etuun liittyviä aloja ja tekemällä aktiivisesti yhteistyötä Mustanmeren alueen rannikkovaltioiden ja merialan sidosryhmien kanssa Mustanmeren alueen yhteisen merialan toimintaohjelman puitteissa.

- Parannetaan ja tehostetaan kalastustoiminnan ja kalastustuotteiden kaupan seuranta- ja valvontaa ja niiden jäljitettävyyttä sekä toimivaltaisten viranomaisten valmiuksia laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen (LIS-kalastus) torjumiseksi tehokkaalla tavalla.
- Seurataan Välimeren yleiseen kalastuskomissioon (GFCM) liittyvää kehitystä ja sen puitteissa toteutettuja toimenpiteitä ja saatetaan päätökseen Georgian aseman päivittäminen GFCM:n täysivaltaiseksi jäseneksi.
- Jatketaan kalastuksen ja vesiviljelyn hallinnan täytäntöönpanoa, mukaan lukien vuoteen 2030 ulottuva GFCM-strategia, kestävä kalastuksen edistämiseksi Mustallamerellä ja vesiviljelyn kestävä kehityksen edistämiseksi.
- Jatketaan Georgian pitkän matkan laivaston kalastuksen ja kalastukseen liittyvän toiminnan kattavan oikeudellisen kehyksen hyväksymisprosessia ja kyseisen oikeudellisen kehyksen täytäntöönpanovälineiden käyttöönottoa, jotta laitonta, ilmoittamatonta ja sääntelemätöntä kalastusta (LIS-kalastusta) voidaan torjua tehokkaasti.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Toteutetaan tarvittavat toimenpiteet, jotta päästään kestäväan kalastukseen Mustallamerellä sekä kahden- että monenvälisesti kalastuksenhoitoon sovellettavan, ekosysteemiin perustuvan lähestymistavan mukaisesti.
- Lisätään tieteellistä ja teknistä yhteistyötä alueellisella ja kahdenvälisellä tasolla kalastustoiminnan seurantaan, tiedonkeruuseen ja merellä tehtäviin tutkimuksiin liittyvien valmiuksien varmistamiseksi, jotta voidaan parantaa kalakantojen tilan sekä kalastuksen ja meriympäristön vuorovaikutuksen arviointia.
- Hyödynnetään teknisen avun mahdollisuuksia kalastuksen seurantaan kalastuksen seurantakeskuksen toimintaa ja kalastusalusten sähköistä seurantajärjestelmää tukevien tarkastusten ja valvonnan kehittämiseksi edelleen.
- Toteutetaan tarvittavat toimenpiteet sen oikeudellisen kehyksen asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi, joka kattaa Georgian pitkän matkan laivaston kalastustoiminnan ja kalastukseen liittyvän toiminnan, mukaan lukien tätä toimintaa koskevat seuranta-, tarkastus- ja valvontavälineet, jotta LIS-kalastusta voidaan torjua tehokkaasti.
- Tuetaan aktiivisesti Mustanmeren alueen yhteisen merialan toimintaohjelman täytäntöönpanoa ja kannattavien hankkeiden tunnistamista.
- Parannetaan pienimuotoisen kalastuksen ja vesiviljelyn kehittämisen edellytyksiä, tehostetaan tiedonkeruuta, parannetaan pääsyä paikallisille markkinoille ja toimitusketjuun, parannetaan pienimuotoisen kalastuksen ja vesiviljelyn tuotteiden elintarviketurvallisuusstandardeja ja kannustetaan perustamaan tuottajajärjestöjä.

6. Liitettävyyys, energia, ympäristö, ilmastotoimet ja pelastuspalvelu

Osapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen EU:n säännösten täytäntöönpanoa kaikissa liikennemuodoissa. Tavoitteena on parantaa fyysisiä yhteyksiä sekä asiaan liittyviä standardeja ja sääntelyyn ja turvallisuuteen liittyviä näkökohtia. Osapuolet tekevät ympäristö- ja ilmastokestävyyden saavuttamiseen liittyvää yhteistyötä edistämällä – myös covid-19-

kriisistä elpymiseen liittyvien toimien puitteissa – nykyaikaista, resurssitehokasta ja puhdasta kiertotaloutta, joka johtaa entistä vihreämpään talouteen ja luonnonvarojen kestävämpään käyttöön. Energiatehokkuuden edistäminen ja tukeminen sekä uusiutuvan energian käyttö edistävät osaltaan päästöjen vähentämistä. Katastrofien ehkäisyä sekä niihin varautumista ja reagointia koskevaa yhteistyötä vahvistetaan entisestään.

6.1 Liikenne

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Jatketaan EU:n ilmailualan säännösten täytäntöönpanoa hyödyntämällä kaikilta osin EU:n ja Georgian sopimusta yhteisestä ilmailualueesta.
- Parannetaan turvallisuutta kaikissa liikennemuodoissa (lento-, tie-, meri- ja rautatieliikenne).
- Tuetaan Georgiaa kattavan liikenneturvallisuustietokannan perustamisessa. Näin saadaan tarvittavaa tietoa nykyisestä liikenneturvallisuustilanteesta (onnettomuustiedot ja vakavat loukkaantumiset), jotta voidaan tehostaa politiikkaan liittyviä toimia.
- Ottaen huomioon liikenneturvallisuuden merkityksen tuetaan edelleen Georgiaa sen liikenneturvallisuuslainsäädännön, mukaan lukien liikenneturvallisuuden hallinta ja valmiuksien kehittäminen, yhdenmukaistamisessa EU:n säännösten kanssa.
- Tuetaan Georgian rautatiealan uudistusta, jolla voitaisiin erityisesti edistää kestävämpää liikennettä siirtämällä tavaraliikennettä maanteiltä rautateille.
- Kehitetään edelleen infrastruktuuria erityisesti panemalla täytäntöön hankkeet, jotka sisältyvät TEN-T-verkon suuntaa-antavaan investointisuunnitelmaan, jotta voidaan tukea laajennetun TEN-T-runkoverkon valmistumista Georgiassa vuoteen 2030 mennessä. Harkitaan Mustanmeren alueen kehittämistä edelleen eri alueiden välisten yhteyksien solmukohtana.
- Tuetaan Georgiaa kestävästä kaupunkiliikenteen suunnitelmien kehittämisessä ja toimissa, joiden tarkoituksena on lisätä yleisön tietoisuutta kaupunkiliikenteen vaihtoehtoista (suhteessa auton käyttöön) julkisen kaupunkiliikenteen käytettävyyden, turvallisuuden, tehokkuuden ja kestävyysparantamiseksi.

6.2 Energia-alan yhteistyö

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Varmistetaan energiayhteisön sopimuspuolen asemasta johtuvien sitoumusten täytäntöönpano.
- Pannaan täytäntöön asiaankuuluvaa lainsäädäntöä sähkön, uusiutuvan energian, energiaterohkuuden, öljyn, kaasun, energiatilastojen, hiilivetyjen etsinnän ja energiaan liittyvien ympäristösäännösten aloilla energiayhteisönsopimuksen liittymispöytäkirjassa ja assosiaatiosopimuksessa vahvistettujen ehtojen mukaisesti.
- Viimeistellään ja pannaan täytäntöön energiaterohkuuspolitiikan institutionaaliset puitteet.

- Laaditaan maan kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma ja aloitetaan sen täytäntöönpano.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Toteutetaan toimenpiteitä Georgian energiamarkkinoiden yhdentämiseksi EU:n markkinoihin, Georgian energiavarmuuden parantamiseksi ja sääntelyn yhdenmukaistamiseksi panemalla täytäntöön asiaankuuluvaa EU:n lainsäädäntöä, mukaan lukien sekundaarilainsäädäntö, energiayhteisöön liittyvien sitoumusten mukaisesti.
- Tehdään yhteistyötä kansainvälisen tuen saamiseksi kestäväpohjaisen energian kehittämiseksi muun muassa kansainvälisistä ilmastorahastoista ja muista rahoitusvälineistä.
- Vahvistetaan Georgian energiainfrastruktuuriverkkoa ja yhteenliittäntöjä, erityisesti seuraavasti:
  - Sähkön osalta edistetään rajatylittävää kauppaa ja parannetaan yhteenliittäntöjä naapurimaiden kanssa ja vahvistetaan Georgian siirtoverkkoa. Arvioidaan edelleen Mustanmeren siirtojohtohankkeen toteutettavuutta sekä muita alueen toimitusvarmuutta ja yleistä energiavarmuutta palvelevia hankkeita.
  - Maakaasun osalta tuetaan keskeisten putkistojen jatkuvaa asianmukaista toimintaa, mihin kuuluu myös Georgian alueella sijaitseva eteläisen kaasukäytävän osa. Lisäksi tuetaan/edistetään muita alueellisesti tärkeitä kaasun ja öljyn kauttakuljetushankkeita, jotta varmistetaan Kaspianmeren alueen energiavarojen kuljetus läntisille markkinoille ja helpotetaan kaasun maanalaisen varastoinnin kehittämistä Georgian energiaturvallisuuden parantamiseksi. Tässä yhteydessä otetaan huomioon EU:n tavoite saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä.

6.3 Ympäristö

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Tehostetaan Georgian ympäristöhallintoa panemalla täytäntöön lainsäädäntöä ympäristövaikutusten arvioinnista ja strategisesta ympäristöarvioinnista, antamalla ja panemalla täytäntöön lainsäädäntöä ympäristövastuusta, varmistamalla ympäristötiedon julkinen saatavuus ja yleisön osallistuminen päätöksentekoon, ottamalla mukaan kaikki asianomaiset sidosryhmät sekä ottamalla ympäristöasiat huomioon muilla politiikan aloilla ja parantamalla ympäristötiedon jakamista yhteisen ympäristötietojärjestelmän periaatteiden mukaisesti.
- Jatketaan radioaktiivisen jätteen kansallisen huoltostrategian täytäntöönpanoa.
- Varmistetaan vesivarojen kestävä käyttö hyväksymällä vesivarojen hallintaa koskeva laki ja aloittamalla sen täytäntöönpano.
- Pannaan täytäntöön uusi metsälaki ja hyväksytään toissijaista lainsäädäntöä. Perustetaan taloudellisesti elinkelpoinen valtion metsänhoitoelin. Viimeistellään kansallinen metsäinventaari ja ylläpidetään tietokantaa.
- Pannaan täytäntöön Georgian kolmas kansallinen ympäristötoimintasuunnitelma (2017–2021) siihen sisältyvän aikataulun puitteissa.

- Kehitetään Georgian neljäs kansallinen ympäristötoimintasuunnitelma, mukaan lukien vesivaroja koskeva viisivuotishjelma, joka kattaa sekä strategiset lähestymistavat että toimintasuunnitelman.
- Pannaan täytäntöön kansallinen jätehuoltostrategia ja vuosien 2016–2020 toimintasuunnitelmaan ja sitä seuraaviin ohjelmiin sisältyvät toimenpiteet.
- Varmistetaan jätehuoltolaitosten käyttökustannusten asianmukainen arviointi ja otetaan käyttöön asianmukainen tariffijärjestelmä niitä vastaavien tulojen hankkimiseksi.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Hyödynnetään vihreän talouden ja kiertotalouden taloudellisia mahdollisuuksia ja kehitetään kokonaisvaltaisia vihreän kasvun politiikkoja kaikilla asiaankuuluvilla aloilla, esimerkiksi tarkastelemalla Georgian vihreää imagoa kilpailuetuna tai sisällyttämällä kiertotalouden periaatteet kansalliseen jätehuoltojärjestelmään.
- Jatketaan Georgian lainsäädännön lähentämistä EU:n säännöstöön ja pannaan täytäntöön EU:n direktiivien ja asetusten säännökset assosiaatiosopimuksen asiaa koskevilla liitteillä tarkoitettulla tavalla.
- Hyväksytään ja otetaan käyttöön toimenpiteitä veden ja ilman pilaantumisen vähentämiseksi ja biodiversiteetin suojelemiseksi, myös Mustallamerellä.
- Hyväksytään Georgian biodiversiteettiä koskeva laki ja kehitetään toissijaista lainsäädäntöä, muun muassa jotta voidaan tarjota vankka oikeusperusta Emerald-verkostoon kuuluvien alueiden ja biosfäärialueiden perustamiselle ja hallinnoinnille ja uhanalaisten lajien kansallisen luettelon laatimiselle ja hallinnoinnille. Suojelualueiden hallintaa olisi edelleen vahvistettava ja rahoitettava asianmukaisesti julkisista määrärahoista.
- Jatketaan ilmanlaadun seurantaverkoston kehittämistä keskeisissä kunnissa ja saastuneimmilla alueilla. Toteutetaan pilaantumisen ehkäisemistä ja vähentämistä koskevia toimenpiteitä saastuneimmilla alueilla (ilmanlaatusuunnitelmat). Hyväksytään ja pannaan täytäntöön teollisuuden päästöjä koskeva laki.
- Varmistetaan vesihuoltolaitosten käyttökustannusten asianmukainen arviointi ja kehitetään asianmukainen tariffijärjestelmä niitä vastaavien tulojen hankkimiseksi.
- Laaditaan etenemissuunnitelma monenvälisten ympäristösopimusten ratifioimiseksi ja täytäntöön panemiseksi. Näitä ovat muun muassa YK:n Euroopan talouskomission (UNECE) yleissopimus maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä, valtiosta toiseen tapahtuvaa ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista koskevan yleissopimuksen pöytäkirjat (pöytäkirja happamoitumisen, rehevöitymisen ja alailmakehän otsonin vähentämisestä, pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POPS) koskeva pöytäkirja ja raskasmetalleja koskeva pöytäkirja) sekä UNECEn yleissopimus teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvista vaikutuksista. Edistytään sen valmistelemissä, että Georgiasta tulee Espoon yleissopimuksen ja sen strategista ympäristöarviointia koskevan pöytäkirjan sopimuspuoli.

6.4 Ilmastonmuutos

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Saatetaan ilmastonmuutosneuvosto toimintakykyiseksi ilmastonmuutospolitiikan koordinoimiseksi Georgiassa.
- Viimeistellään ja hyväksytään Georgian vuosisadan puoliväliin ulottuva pitkän aikavälin strategia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.
- Laaditaan ja hyväksytään kansallinen sopeutumissuunnitelma.
- Aloitetaan kansallisesti määritellyn panoksen täytäntöönpano Pariisin ilmastopimuksen mukaisesti.
- Varmistetaan, että covid-19-kriisistä elpymiseen liittyviin toimenpiteisiin kuuluu pyrkimyksiä tehdä taloudesta vihreämpi ja etteivät ne vaaranna ympäristö- ja ilmastotavoitteita.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Lähennetään Georgian lainsäädäntöä EU:n säännöstöön ja kansainvälisiin välineisiin assosiaatiosopimuksessa tarkoitetulla tavalla sen asiaa koskevien liitteiden mukaisesti.
- Tuetaan Georgian energiayhteisön puitteissa tekemien ilmastotoimia koskevien sitoumusten oikea-aikaista täytäntöönpanoa.
- Sisällytetään ilmastotoimet alakohtaisiin politiikkoihin ja toimenpiteisiin ja tehostetaan eri viranomaisten valmiuksia toteuttaa ilmastotoimia eri aloilla.
- Tehostetaan Georgian ilmastotoimien läpinäkyvyyttä erityisesti luomalla selkeä kansallinen järjestelmä ilmastopolitiikkojen, toimenpiteiden ja kasvihuonekaasupäästöjen seuranta ja niistä raportointia varten Pariisiin sopimukseen liitetyn Katowicen sääntökirjan mukaisesti.

6.5 Pelastuspalvelu

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Tutkitaan heinäkuussa 2018 allekirjoitetun hallinnollisen järjestelyn lisäksi tapoja määrittellä tarkemmin sopivimmat yhteistyöalat Georgian riskiprofiilin sekä oikeudellisen ja organisaatiokehyksen kannalta osana EU:n alueellista lähestymistapaa.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Varmistetaan tehokas ympärivuorokautinen viestintä, joka kattaa myös ennakkovaroitukset ja tietojenvaihdon suuren mittaluokan hätätilanteista, jotka koskevat EU:ta ja Georgiaa tai sellaisia kolmansia maita, joissa osapuolet osallistuvat katastrofivalmiuksien kehittämiseen.
- Helpotetaan keskinäistä ja alueellista avunantoa vakavissa hätätilanteissa tarpeen mukaan ja edellyttäen, että käytettävissä on riittävät voimavarat.
- Edistetään isäntävaltion tukea koskevien EU:n ohjeiden täytäntöönpanoa. Kannustetaan tulokselliseen instituutioiden väliseen koordinaatioon ja monialaisten yhteysien muodostamiseen, jotta voidaan helpottaa kansainvälisen avun antamista osana katastrofeihin reagointia. Parannetaan entisestään valmiuksia ottaa vastaan ja antaa kansainvälistä apua.

- Parannetaan tietopohjaa katastrofiriskeistä ja lisätään tietojen saatavuutta ja vertailtavuutta koskevaa yhteistyötä.
- Edistetään yhdenmukaista katastrofiriskien hallintaa monia vaaratekijöitä kattavien riskinarviointien perusteella.
- Tuetaan tarvittaessa varhaisvaroitusjärjestelmien kehittämistä ja vahvistamista kansallisella tasolla.
- Helpotetaan yhteistyössä Euroopan komission yhteisen tutkimuskeskuksen kanssa Copernicus-ohjelman tulviin liittyvää tietoisuutta koskevan eurooppalaisen järjestelmän ja EU:n metsäpalotietojärjestelmän käyttöä Georgiassa.
- Parannetaan teollisuuskatastrofien ja luonnonkatastrofien aiheuttamien teknologisten onnettomuuksien ennaltaehkäisyä ja niihin valmistautumista.
- Vahvistetaan katastrofien ehkäisyä sekä niihin valmistautumista ja reagointia katastrofiriskien vähentämistä koskevan Sendain kehityksen ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti vaihtamalla parhaita käytäntöjä ja järjestämällä yhteistä koulutusta, harjoituksia, opintovierailuja ja työpajoja sekä kuulemalla kokemuksia todellisista hätätilanteista tai harjoituksista. Jaetaan hyviä käytäntöjä, jotka koskevat ilmastonmuutosskenaarioiden sisällyttämistä riskinarviointiin ja suunnitteluun.

7. *Liikkuvuus ja ihmisten väliset yhteydet*

EU ja Georgia keskittyvät edelleen myös nuorten osallistumiseen ja johtajuuteen voimaannuttamalla heitä. Osapuolet tekevät edelleen yhteistyötä maksimoidakseen Georgialle Horisontti Eurooppa -ohjelmaan ja Luova Eurooppa -ohjelmaan liittymisestä koituvat hyödyt ja edistääkseen edelleen sen jo aktiivista osallistumista Erasmus+ -ohjelmaan ja Euroopan solidaarisuusjoukkoihin sekä muihin vapaaehtois-, yhteistyö- ja vaihto-ohjelmiin ja -aloitteisiin.

Osapuolet edistävät strategista lähestymistapaa ammatilliseen koulutukseen. Georgian yhdenmukaista alueellista kehitystä on myös yksi EU:n ja Georgian välisen yhteistyön painopisteistä. Kumpikin osapuoli varmistaa, että Georgian kansalaisten kanssa käydään tietoon perustuvaa keskustelua Georgian EU-assosiaation mahdollisuuksista ja seurauksista luomalla nuorisopolitiikkaa, jonka tavoitteena on luoda kestävä nuorisokehityksen ekosysteemi.

7.1 *Tutkimus, teknologinen kehittäminen ja innovointi*

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Hyväksytään ja pannaan täytäntöön uusi koulutus- ja tiedestrategia vuosiksi 2022–2032 ja otetaan mukaan poliittisia vaikuttajia, tiede- ja tutkimusyhteisön edustajia, yritysjohtajia ja kansalaisyhteiskunnan johtajia.
- Tuetaan innovaatiopolitiikan kehittämistä ja täytäntöönpanoa, mukaan lukien tutkimusta ja innovointia koskevan sääntelykehityksen ja infrastruktuurin tarkistaminen.

- Varmistetaan parempi koordinointi ja täydentävyys keskeisten sidosryhmien (ministeriöiden ja virastojen) välillä. Parannetaan tietämyksen siirtoa (välitysverkoston ja suotuisan teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmän kautta). Edistetään yhteiskehittämistä osaamiskeskusten kautta. Hienosäädetään rahoitusjärjestelmiä yhteistyöhön perustuvan tutkimuksen ja innovoinnin (T&I) tarpeiden mukaan. Parannetaan henkilöresurssien liikkuvuutta tutkimuksen ja liiketoiminnan välillä.
- Liitetään Georgia Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Maksimoidaan Georgialle Horisontti Eurooppa -ohjelmaan liittymisestä koituvat hyödyt, jotta voidaan parantaa maan kilpailukykyä ja edistää sen talouskasvua.
- Kannustetaan Georgiaa osallistumaan Horisontti Eurooppa -ohjelmaa täydentävän Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelman mukaisesti erityisesti ydinturvallisuuden ja säteilysuojelun alalla kilpailuun perustuvien ehdotuspyyntöjen perusteella.
- Vahvistetaan aineellisia, institutionaalisia ja henkilöresursseja tutkimus- ja innovointivalmiuksien parantamiseksi.
- Kehitetään asianmukaisesti toimiva T&I-tietojärjestelmä, jonka avulla vähennetään hajanaisuutta (perustamalla T&I-keskuksia) ja yhdenmukaistetaan T&I-painopisteet talouden painopisteiden kanssa.
- Otetaan käyttöön riittävä perusrahoitus julkisten tutkimusorganisaatioiden tukemiseksi ja tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi niille.
- Luodaan suotuisat olosuhteet, jotka rohkaisevat ja kannustavat yrityksiä investoimaan tutkimukseen ja innovointiin.
- Pannaan täytäntöön Mustanmeren strateginen tutkimus- ja innovointiohjelma (SRIA), joka on Mustanmeren synergian piiriin kuuluva alueellinen ohjelma.

7.2 Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä nuoriso

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Taataan kaikille, myös heikommista lähtökohdista tuleville, oikeus laadukkaaseen koulutukseen. Toteutetaan lisätoimia osallistavan koulutuksen edistämiseksi.
- Kannustetaan omaksumaan strateginen lähestymistapa ammatilliseen koulutukseen, jotta Georgian koulutusjärjestelmä noudattaisi EU:n ammatillisen koulutuksen rakenteiden uudistamista, jota jatketaan Kööpenhaminan prosessin puitteissa ja sen välineiden avulla kunnioittaen samalla yhtäläisten mahdollisuuksien periaatteita.
- Kannustetaan yksityistä sektoria osallistumaan aktiivisesti ammatilliseen koulutukseen, jotta voidaan lisätä sen merkityksellisyyttä ja tehokkuutta ja viime kädessä parantaa yksityisen sektorin mahdollisuuksia saada ammattitaitoista työvoimaa.
- Parannetaan edelleen koulutuksen laatua, yhdenvertaista pääsyä koulutukseen ja kestävyyttä (mukaan lukien vaikuttava rahoitus kaikille koulutusasteille) ja edistetään epävirallista koulutusta ja elinikäistä oppimista.

- Edistetään Georgian aktiivista osallistumista Erasmus+ -ohjelmaan ja Euroopan solidaarisuusjoukkoihin.
- Toteutetaan yhteisiä toimia ja vaihtoja, joilla edistetään edelleen Georgian integroitumista eurooppalaiseen korkeakoulutusalueeseen, parannetaan tarjottavan koulutuksen laatua, nykyaikaistetaan opetus- ja oppimiskäytäntöjä ja edistetään osaamisen kehittämistä tutkinnon suorittaneiden työllistyvyyden parantamiseksi ja kansalaisvaikuttamisen lisäämiseksi.
- Tehostetaan edelleen yhteisiä toimia, joilla varmistetaan itäisen kumppanuuden Eurooppa-koulun tosiasiallinen, kokonaisvaltainen täytäntöönpano Georgiassa.
- Vahvistetaan strategista lähestymistapaa nuorisopolitiikkaan Georgian kulttuuri-, nuoriso- ja urheiluministeriön avulla ja tehostetaan vaihtoa ja yhteistyötä nuorten ja nuorisotyöntekijöiden epävirallisen koulutuksen alalla muun muassa Erasmus+ -ohjelman nuoriso-osion avulla, jotta voidaan luoda kestävä nuorisokehityksen ekosysteemi.
- Edistetään strategista lähestymistapaa nuorisotyöhön, jotta voidaan vastata tehokkaammin nuorten kohtaamiin haasteisiin ja edistää keskeisen osaamisen kehittämistä ja nuorten potentiaalin hyödyntämistä.

7.3 Yhteistyö kulttuurin alalla

- Edistetään kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan Unescon vuoden 2005 yleissopimuksen täytäntöönpanoa.
- Tehdään yhteistyötä osallistavan kulttuuripolitiikan kehittämiseksi sekä kulttuuri- ja luonnonperinnön, kulttuurin ja luovien toimialojen säilyttämiseksi ja arvostamiseksi Georgiassa sosioekonomisen kehityksen, osallisuuden ja kansalaisten osallistumisen tukemiseksi.
- Edistetään Georgian kulttuuri- ja audiovisuaalialan toimijoiden osallistumista kulttuuri- ja audiovisuaalialan ohjelmiin, erityisesti Luova Eurooppa -puiteohjelmaan.
- Edistetään kulttuurien välistä vuoropuhelua ja demokraattisen kulttuurin kehittämistä nuorisotyön avulla.
- Edistetään taiteilijoiden liikkuvuutta.
- Tehdään yhteistyötä urheilupolitiikan kehittämiseksi Georgiassa vaihtamalla parhaita käytäntöjä. Edistetään Georgian urheilualan sidosryhmien osallistumista Erasmus-urheilutoimiin sekä muihin aloitteisiin, kuten Euroopan urheiluviikkoon ”Sport Beyond Borders” ja #BeActive -kilpailuun.
- Vaihdetään hyviä käytäntöjä urheiluun kohdistuvien uhkien torjunnan alalla. Näitä uhkia ovat urheiluun liittyvä väkivalta, kaikenlainen syrjintä, urheilukilpailujen manipulointi ja doping.
- Edistetään sukupuolten tasa-arvoa urheilussa, urheilun etiikan kehittämistä sekä sosiaalista osallisuutta ja hyvän hallinnon periaatteita.

7.4 Yhteistyö audiovisuaalialalla ja tiedotusvälineiden alalla

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Edistetään tiedotusvälineiden riippumattomuutta ja ammattimaisuutta noudattaen asiaan kuuluvia eurooppalaisia normeja ja lähentämällä audiovisuaalialan lainsäädäntöä EU:n säännöstöön assosiaatiosopimuksessa tarkoitetulla tavalla muun muassa vaihtamalla näkemyksiä audiovisuaalialan politiikasta, kansainvälisistä normeista sekä yhteistyöstä vihaan, rasismiin ja muukalaisvihaan yllyttämisen torjunnassa.
- Vaihdetaan parhaita käytäntöjä tiedotusvälineiden vapaudesta ja moniarvoisuudesta, kunnianloukkausten dekriminialisoinnista, toimittajien tietolähteiden suojelemisesta ja tiedotusvälineiden kulttuurisesta monimuotoisuudesta käymällä säännöllistä vuoropuhelua. Vahvistetaan tiedotusvälineiden sääntelyviranomaisten/-elinten valmiuksia ja riippumattomuutta.

7.5 Aluekehitys ja aluetason yhteistyö

Lyhyen aikavälin painopisteet

- Saatetaan Georgian aluekehitysohjelman 2018–2021 täytäntöönpano onnistuneesti päätökseen muun muassa perustamalla tehokkaat toimielinten väliset koordinointi- ja kumppanuusmekanismit kansallisten ja valtiotasoa alemmien viranomaisten välille.
- Pannaan onnistuneesti täytäntöön yhdenntyn aluekehityksen kokeiluohjelma vuosiksi 2020–2022. Ohjelmassa keskitytään EU:n painopistealueisiin, mukaan lukien mahdolliset investoinnit innovoinnin ja pk-yritysten kaltaisille aloille, jotta Georgiaan voidaan luoda uusia painopisteitä.
- Edistetään alueellista älykästä erikoistumista koskevaan toimeksiantoon liittyvää työtä muun muassa sidosryhmien koulutuksen ja valmiuksien kehittämisen avulla.
- Määritetään lisätoimia EU:n NUTS-menetelmien ja -luokituksen asteittaista käyttöönottoa varten Georgiassa.
- Osallistutaan ennakoivasti Interreg NEXT Mustanmeren alue -ohjelman 2021–2027 kehittämiseen ilmastomuutoksen sekä ihmisen aiheuttamien ja luonnonkatastrofien riskien torjumiseksi sekä yhteistyön tehostamiseksi luonnonperinnön ja biodiversiteetin suojelun alalla. Parannetaan tarvittavien hallinto- ja valvontarakenteiden valmiuksia.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tuetaan edelleen viranomaisia kansallisten ja aluehallintojen välisten kumppanuuksien, valmiuksien kehittämistoimien ja muiden aluekehitysvälineiden vahvistamisessa ja pannaan tehokkaasti täytäntöön yhdenntyn aluekehityksen kokeiluohjelma vuosiksi 2020–2022 ja sitä seuraava(t) ohjelma(t) sekä Georgian hajauttamisstrategia vuosiksi 2020–2025.
- Tuetaan yhdenntettyjä monisidosryhmäisiä toimia Georgian aluekehitystä varten esimerkiksi maankäytön suunnittelun, vesi- ja jätehuollon, maanteiden, sähkön ja muun perusinfrastruktuurin, maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamisen, matkailun ja liiketoiminnan kehittämisen, koulutusinfrastruktuurin ja oppilaitosten,

ympäristövaurioalueisiin liittyvien hankkeiden, energiatehokkuuden sekä yhteiskunnallisen osallistumisen ja sitoutumisen osalta.

- Parannetaan institutionaalisia järjestelyjä ja kehitetään riittäviä valmiuksia kansallisella/alueellisella/paikallistasolla, jotta voidaan osallistua Interreg NEXT Mustanmeren alue -ohjelmaan 2021–2027.
- Kehitetään ja toteutetaan älykästä erikoistumista perusteena tutkimus- ja innovaatioinvestointeihin liittyvässä päätöksenteossa alueiden ja koko maan innovaatiopotentialin kasvattamiseksi.
- Valitaan talouden muutosta varten ensisijaisia aloja, perusteina kilpailuedut ja osallistava vuoropuhelu paikallisviranomaisten, tiedeyhteisön, liikemaaailman ja kansalaisyhteiskunnan välillä.
- Tuetaan EU:n NUTS-menetelmien ja -luokittelun asteittaista soveltamista Georgian kansallisessa tilastojärjestelmässä.

7.6 Osallistuminen EU:n virastoihin ja ohjelmiin

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tarkastellaan uudelleen EU:n ohjelmiin osallistumista koskevan pöytäkirjan täytäntöönpanoa siltä pohjalta, kuinka Georgia tällä hetkellä osallistuu erityisiin EU:n ohjelmiin.

7.7 Tiedotus ja näkyvyys

- Varmistetaan asiantunteva keskustelu, johon osallistuvat laaja yleisö ja Georgian kansalaiset ja jossa käsitellään Georgian EU-lähentymisen mahdollisuuksia ja vaikutuksia, myös assosiaatio-ohjelmaa ja erityisesti pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-aluetta.
- Parannetaan viestintävalmiuksia, jotta voidaan lisätä EU:n näkyvyyttä, edistää yhteisiä arvoja ja selittää myönteisiä vaikutuksia, joita poliittisella assosioitumisella ja taloudellisella yhdentymisellä EU:hun on.
- Varmistetaan kaikkien EU:n hankkeiden ja ohjelmien ja niiden vaikutusten riittävä näkyvyys vuoden 2020 jälkeisen itäisen kumppanuuden painopisteiden 2 artiklan 6 kohdan sekä EU:n viestintää ja näkyvyyttä koskevien voimassa olevien yleisten sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti.